

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ПОЛИТИКЕ ЗА МЛАДЕ ГРАДА НОВОГ САДА ЗА ПЕРИОД 2019 – 2022. ГОДИНЕ

1. Млади

Доба младости је посебно доба у животу сваке особе. Поред биолошког и психолошког сазревања, одвија се веома важан процес укључивања младих у ширу друштвену заједницу. Завршетак младости може се одредити степеном економске аутономије, социјалне независности и степеном одговорности, али прецизно одређивање почетка и краја младости представља занимљив феномен. Најједноставнији начин одређивања граница јесте на основу узрасне категорије. Према Закону о младима, младе чине сви од 15 до 30 година. У Националној стратегији за младе овај појам означава фазу живота између детињства и одраслог доба. У неким културама младост траје тек колико и

један свечани обред уласка у одрасло доба, док је у другом то дуг пут. Седећи са пријатељима на тераси Петроварадина, Стево Жигон, наш познати глумац, тад већ у зрелим годинама, рекао је: "Младост је најозбиљније доба у животу човековом"! И заиста, кад мало боље промислимо, када, у ком периоду живота са толиком озбиљношћу и посвећеношћу приступамо неким стварима? Са коликом страшћу се посвећујемо пријатељима, пословима, идејама? Са коликом енергијом и жељом улазимо у неке подухвате? Са колико одговорности се односимо према самоме себи, у том младалачком добу?

1.1. Млади у Новом Саду

Историјски, као и данас, Нови Сад јесте био и остао средина са изузетно живописном популацијом младих. Ово је град са сталним приливом становништва, у питању је средиште Универзитета у Новом Саду, место са релативно богатом културном и спортском понудом, те бројним регионално и глобално популарним фестивалима. У граду постоји развијена формална и неформална инфраструктура специфичних средњих школа (уметничка, балетска итд.). Нови Сад је град и за разне организације цивилног друштва, односно за друштвено удруживање или друштвени активизам грађана.

С тим у вези, Нови Сад је у целом региону препознатљив и као креативни и иновативни простор веома развијених омладинских поткултура, култних уметничких покрета, популарних рокенрол и панк бендова, те спортских друштава са дугом традицијом (нпр. Веслачки клуб "Данубиус" основан је још 1885. године, а фудбалски клуб "Војводина" 1914. године). Затим, новосадска "Трибина младих" (данашњи Културни центар Новог Сада) била је и институционални простор који је лансирао уметнички покрет неоавангарде у Србији. Међутим, поставља се питање колико је овакво наслеђе живо и међу данашњим младима?

Наше истраживање је зато намерно обухватило један веома широки обим питања, дилема и проблема који одликују и "притискају" младе данас. У питању је била анализа многих међуповезаних аспеката онога што чини једно интегрисано, целовито или специфично искуство младих у савременом друштву: од квалитета живота, здравља и слободног времена, преко образовања и запошљавања, све до друштвеног активизма и специфичне културе младих. Наша намера састојала се у томе да на један што свеобухватнији начин маркирамо затечено стање и изазове пред овом кључном узрасном групом у нашем граду, али и у ширем друштву.

Према Статистичкој процени, Нови Сад има 322.071¹ становника. Од тога, млади од 15 до 30 година чине 56.153 или око 18%.

2. Елементи локалне омладинске политике

2.1. Град Нови Сад

Статут Града Новог Сада², у члану 13. став 1. тачка 45. уређује да Град Нови Сад у вршењу својих надлежности, преко својих органа, у складу са Уставом и законом уређује

¹ Процена средином 2017. године, витална статистика, РС3, devinfo.stat.gov.rs/vitalna

² "Сл. лист Града Новог Сада", број 43/08 - пречишћен текст

и ствара услове за бригу о младима, доноси и реализује стратегију и акциони план политике за младе, оснива канцеларије за младе и ствара услове за омладинско организовање.

2.2. Канцеларија за младе

Одлуком о градским управама Града Новог Сада³, у саставу Градске управе за спорт и омладину образована је Канцеларија за младе са положајем сектора. Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији Градске управе за спорт и омладину, у Канцеларији за младе систематизована су четири радна места. У Канцеларији за младе обављају се послови који се односе на уређење и стварање услова за бригу о младима, доношење и реализацију стратегије и акционог плана за њено спровођење на територији Града, праћење остваривања акционих планова, програма за младе и рад на унапређењу локалне омладинске политике, успостављање и одржавање сарадње са локалним организацијама, удружењима и групама младих, организацијама за младе, ученичким и студентским парламентима, институцијама, установама и организацијама које у оквиру своје надлежности имају програме за младе, подстицање омладинског организовања и други послови у складу са Одлуком. Радом Канцеларије за младе, као сектора у оквиру Градске управе за спорт и омладину, руководи помоћник начелника за младе и финансијске послове.

2.3. Омладински клуб

Омладински ОК клуб, који делује као саставни део Канцеларије за младе, представља директну везу између ЛАП-а и његове имплементације, пружа младима могућност да се окупљају, осмишљавају и реализују активности, остваре своје потенцијале и тако оснажени допринесу развоју заједнице, обезбеђује подршку, простор и опрему за окупљање и креативно изражавање младих, трибине, промоције, конференције, радионице, културну и уметничку продукцију, реализацију пројектних активности удружења младих и удружења за младе.

2.4. Савет за младе

Статутом Града Новог Сада предвиђено је да Скупштина Града Новог Сада образује Савет за младе као стално радно тело Скупштине. Савет за младе броји једанаест чланова и чланица, а чине га представници и представнице политичких партија које учествују у Скупштини Града Новог Сада. Пословником Скупштине Града Новог Сада⁴ уређено је да Савет за младе разматра питања у вези са унапређењем положаја младих, даје мишљење на нацрте одлука и других општих аката које доноси Скупштина у областима од значаја за младе, иницира припрему пројеката и учешће Града у програмима и пројектима за младе, подстиче сарадњу Града и омладинских организација и удружења и даје подршку реализацији њихових активности, иницира и учествује у изради стратегије и акционог плана политике за младе и прати њихово остваривање, обавља и друге послове од интереса за младе.

³ "Сл. лист Града Новог Сада", бр. 52/08, 55/09, 11/10, 39/10, 60/10, 69/13 и 70/16

⁴ "Сл. лист Града Новог Сада", број 64/16

2.5. Савет за младе на територији Града Новог Сада

Решењем Градоначелника Града Новог Сада⁵ образован је Савет за младе на територији Града Новог Сада као радно саветодавно тело Градоначелника Града Новог Сада, а чине га представници Града у чијем су делокругу области од интереса за младе, удружења младих, удружења за младе и њихових савеза, Канцеларија за младе, заједнички представник савета националних мањина и угледни стручњаци. Најмање једну трећину чланова Савета за младе чине представници младих из реда удружења и њихових савеза. Његов задатак је да:

- даје мишљења и препоруке Градоначелнику у вези са унапређењем услова за спровођење омладинске политике на територији Града, иницира и предлаже планове и програме за унапређење услова за активно укључивање младих у живот и рад друштвене заједнице, подстиче младе да активно учествују у друштвеним токовима кроз афирмацију и подршку омладинских активности и креирању омладинске политике, у сарадњи са доносиоцима одлука на територији Града и друго у складу са Решењем.

2.6. Омладинска престоница Европе Нови Сад – ОПЕНС 2019

Титулу Омладинске престонице Европе додељује Европски омладински форум једном граду на период од годину дана, а тај град и млади имају могућност за културни, друштвени, економски и сваки други развој. Титулу Омладинске престонице Европе Град Нови Сад је добио за 2019. годину, њу носи Град Нови Сад, али она припада свим младима од 15. до 30. године. Процес кандидатуре Новог Сада подржан је од стране преко 100 омладинских организација, преко 40 иностраних организација и мрежа за младе, више десетина институција, али и 2019 младих који су својим потписом подржали иницијативу да Град Нови Сад понесе ову титулу.

Пројекат ОПЕНС 2019 подржан је од стране Владе Аутономне покрајине Војводине, Покрајинског секретаријата за спорт и омладину и Владе Републике Србије - Министарства културе и информисања.

Закључком Владе Републике Србије 05 број 69-3094/2018 („Службени гласник Републике Србије“ број 42/18) пројекат ОПЕНС 2019 проглашен је пројектом од Националног значаја за Републику Србију.

Реализација активности, програма из апликације Града Новог Сада, и проналажење модела одрживости после 2020. године поверена је Омладинском савезу удружења „Нови Сад омладинска престоница Европе – ОПЕНС“ и реализује се кроз седам стубова који прате мотивацију и циљеве из апликације Града Новог Сада.

- I Славимо енергију младих људи
- II Подстичемо иновације и креативност
- III Промовишемо Европу и европске вредности
- IV Негујемо разноликост младих у разноликим друштвима
- V Подстичемо учешће младих
- VI Јачамо омладинске организације
- VII Развијамо инклузивне омладинске политике

⁵ 66-2/2017-233-II од 04.10.2017. године

2.7. Новосадски омладински Форум - НОФ

Новосадски омладински Форум (у даљем тексту: НОФ) представља највеће независно представничко тело удружења младих, удружења за младе и неформалних група које омогућава учешће младих у процесима доношења одлука везаних за омладинску политику кроз партнерство организација и градске управе у Новом Саду. Његова је мисија да удружено и сложено делује кроз процесе заговарања, активног учешћа и изградње поузданог партнерства у циљу унапређења положаја младих и друштвеног развоја Града Новог Сада.

НОФ обезбеђује платформу на којој се јавно дискутује о стању, потребама и другим актуелностима из омладинске политике Града Новог Сада или других политика које су у интересу младих.

НОФ окупља омладинске организације, организације за младе, њихове савезе и неформалне групе младих.

Делегати Новосадског омладинског Форума могу бити бирани у различита радна тела, комисије, одборе, савете и слично који образују локалне институције и организације, а чији рад је од важности за омладинску политику на територији Града Новог Сада.

Визија НОФ-а је да млади постану главни покретачи и актери развоја Града Новог Сада, кроз равноправно учешће у раду институција Града.

Стратешки приоритети НОФ-а су:

I Повећање учешћа младих у процесу доношења одлука у Граду Новом Саду

II Унапређење интерних капацитета и ресурса НОФ-а

2.8. Удружења и институције

Осим наведених институционалних елемената омладинске политике, у Новом Саду је веома живописна сцена удружења младих и удружења за младе која се баве свим приоритетима који су обрађени у овом акционом плану. Удружења грађана су веома важан актер за спровођење омладинске политике и важан партнер градском структуром у имплементацији омладинске политике. Удружења младих и удружења за младе су препозната Законом о младима. Осим наведених субјеката омладинске политике на нивоу Града, ту су и савези удружења грађана чији су циљеви и област остваривања циљева усмерени на младе и друге институције које директно или индиректно раде са младима и за младе. Оне су од виталног значаја за целокупни обухват младих у омладинској политици у граду. Под другим институцијама подразумевају се основне и средње школе, домови здравља, полицијске управе, филијале националних служби за запошљавање, музеји, библиотеке и други.

3. Локални акциони план за младе

3.1. Зашто Локални акциони план?

Локални акциони план за младе (у даљем тексту: ЛАП) је стратешки градски документ који дефинише приоритетне области за младе и активности које одговарају на специфичне потребе младих одређене средине. ЛАП-ом се обезбеђује допринос спровођењу циљева и приоритета Националне стратегије за младе на локалном нивоу, као

и других секторских стратегија које утичу на живот младе особе, те међународних докумената из области омладинске политике. Локалне самоуправе кроз процес израде и спровођења ЛАП-а за младе обезбеђују: планско и дугорочно задовољење потреба младих креирањем мера и услуга прилагођених потребама младих у локалној средини; економичније коришћење постојећих ресурса (материјалних, техничких и људских); унапређење сарадње локалних институција и организација њиховим умрежавањем; економичније и ефикасније коришћење општинског буџета намењеног омладинским програмима; могућност успешног коришћења алтернативних извора финансирања.⁶

Сам акциони план не може одговорити на све изазове са којима живе млади људи у Новом Саду. ЛАП може поставити кључне приоритете, циљеве и мере, такође, предложити механизме сарадње и институционалне системе подршке младим људима у Новом Саду.

У заједничкој активности, удружења младих и удружења за младе и Град наступили су координираним процесом у којем се ЛАП више не сматра документом, већ афирмативним процесом који окупља субјекте омладинске политике и који обезбеђује одговорност у спровођењу.

Тек заједничким деловањем елемената и субјеката омладинске политике, улагањем ресурса у ефективно спровођење циљева и мера, међусекторском сарадњом и мерењем ефеката може се очекивати побољшано стање живота младих у Граду због којег се овај документ и креира.

3.2. Радна група за израду Локалног акционог плана и техничка подршка процесу

Градска управа за спорт и омладину – Канцеларија за младе је у складу са закључком Градоначелника од дана 29. 06. 2018. године упутила Јавни позив за подношење пријава за учешће представника удружења младих, удружења за младе и њихових савеза, ученичких и студентских парламената, установа, научноистраживачких института и младих са територије Града Новог Сада у изради Локалног акционог плана политике за младе Града Новог Сада за период од 2019. до 2022. године.

Решењем Градоначелника Града Новог Сада број: 66-2/2018-141-II од 17. 8. 2018. године образована је Комисија за израду Локалног акционог плана за младе Града Новог Сада за период од 2019. до 2022. године са задатком да изврши анализу стања омладинског сектора и припреми предлог текста ЛАП-а за период од 2019. до 2022. године.

Комисију чини председник, заменик председника и 26 чланова:

Председник Комисије

- Огњен Цвјетићанин, члан Градског већа Града Новог Сада

Потпредседник Комисије

- Вукашин Гроздановић, координатор Омладинског савеза удружења „Нови Сад омладинска престоница Европе - ОПЕНС“

Чланови

1. Милан Ђурић, члан Градског већа Града Новог Сада

2. Дане Прибић, Центар за развој демократског друштва „Europolis“

⁶ Речник омладинске политике, КОМС, Београд, 2017

3. Мира Новаковић Илић, Новосадски хуманитарни центар
4. Тимеа Бодиш, Центар за пружање емотивне подршке и превенцију суицида „Срце“
5. Даница Мушички, Удружење „Живот као инспирација“
6. Милана Барјамовић, Удружење „Живот као инспирација“
7. Марко Милошевић, Омладинска организација „Red Line“
8. Бојан Јапунџић, „Послови за младе“
9. Драгица Јовишевић, Институт за јавно здравље Војводине
10. Ивана Миловац, Инжењери заштите животне средине
11. Горан Остојић, Кулинарски институт „Know how“
12. Никола Милановић, „Европски омладински центар Војводине“
13. Марко Јозић, „Ново културно насеље“
14. Виолета Станковић, Центар за омладински рад
15. Јована Стевановић, Друштво за подршку особама са аутизмом Града Новог Сада
16. Дамир Бојић, Удружење „Омладински центар ЦК13“
17. Дарко Лазаревић, Омладина ЈАЗАС Нови Сад
18. Игор Црнобарац, Институт за омладинске политике
19. Биљана Кикић Грујић, „Таргет“ центар за превенцију девијантног понашања код младих
20. Саша Мандић, Институт за омладинске политике
21. Александар Остојић, Савез Студената Универзитета у Новом Саду
22. Милош Бугарчић, Савез студената Универзитета у Новом Саду – Савез студената Медицинског факултета
23. Милан Криловић, Удружење грађана „Youth fest“
24. Тамара Бањац, „Центар за истраживање, развој и примену практичних знања и вештина ЦЕИР“
25. Јован Коцевски, Савез извиђача Нови Сад
26. Милан Бабић, Институт за омладинске политике

На основу члана 9. став 1. Одлуке о остваривању потреба и интереса младих у областима омладинског сектора на територији Града Новог Сада ("Службени лист Града Новог Сада", бр. 9/13, 11/15, 44/16 и 17/17) и Закључка Градоначелника Града Новог Сада, број: 66-2/2018-158-II од 2. новембра 2018. године, Градска управа за спорт и омладину - Канцеларија за младе расписала је Јавни конкурс за финансирање програма којим се омогућава израда и доношење Локалног акционог плана политике за младе Града Новог Сада за период од 2019. до 2022. године. Програм који је финансиран кроз овај конкурс својим активностима директно је допринео процесу израде и доношења ЛАП-а. Програм је обезбедио учешће младих у изради и доношењу ЛАП-а, промоцију процеса израде и доношења, као и промоцију самог ЛАП-а младима и широј јавности.

Поред наведених активности у оквиру програма који је подржан, пружена је и административно-техничка и стручна подршка Комисији која је радила на изради ЛАП-а. Програм је координирало удружење младих „ЕВРОПСКИ ОМЛАДИНСКИ ЦЕНТАР ВОЈВОДИНЕ“, које је подржано од стране 20 организација са територије Града Новог Сада, од којих је 8 организација заједно са „ЕВРОПСКИМ ОМЛАДИНСКИМ ЦЕНТРОМ ВОЈВОДИНЕ“ делегирало своје чланове у Комисију за израду овог стратешког документа.

3.3. Принципи и вредности

Локални акциони план за младе Града Новог Сада заснива се на неколико принципа и вредности, а који су у складу са Националном стратегијом за младе, Акционим планом политике за младе у Војводини и Законом о младима, који произилазе из вредносног система чији су основи Устав Републике Србије, Универзална декларација о људским правима, Конвенција УН о правима детета, Конвенција Савета Европе о људским правима и основним слободама, као и у складу са циљевима Агенде 2030 за одрживи развој.

Принципи локалног плана акција су:

- **Поштовање људских права** – Сви млади имају иста права без обзира на пол, расну и националну припадност, религијско и политичко опредељење, сексуалну оријентацију, социјални статус, као и функционалне сметње/инвалидитет. Стварају се равноправне могућности за развој младих, засноване на једнаким правима, а у складу са потребама, властитим изборима и способностима.
- **Равноправност** – Сви млади имају право на једнаке шансе, на информисање, на лични развој, доживотно учење, запошљавање у складу са разноврсним сопственим карактеристикама, изборима и способностима. Обезбеђује се поштовање родне равноправности, недискриминације, слободе, достојанства, безбедности, личног и друштвеног развоја младих.
- **Одговорност** – Подстиче се и развија одговорност оних који раде са младима, као и одговорност младих у складу са њиховим могућностима.
- **Доступност** – Препознају се и уважавају капацитети младих као важан друштвени ресурс, при чему се исказује поверење и подршка њиховим потенцијалима. Омогућава се и обезбеђује доступност свих ресурса младима. Обезбеђују се услови за очување здравља младих и квалитетно провођење слободног времена. Афирмише се и стимулише постепено увођење и развијање инклузивног образовања на свим нивоима.
- **Солидарност** – Развија се међугенерациска солидарност и улога младих у изградњи демократског грађанства. Подстичу се сви облици вршњачке солидарности, подстиче се култура ненасиља и толеранције међу младима.
- **Сарадња** – Подржава се и обезбеђује слобода удруживања и сарадња са вршњацима и подстиче међугенерациска сарадња на локалном, националном и међународном нивоу.
- **Активно учешће младих** – Обезбеђују се права, подршка, средства, простор и могућност како би млади учествовали у процесу доношења одлука, као и у активностима које доприносе изградњи бољег друштва.
- **Интеркултурализам** – Омогућава се поштовање различитости у свим областима људског живота, толеранција, као и афирмација уметничких и креативних приступа усмерених на неговање и развијање интеркултуралног дијалога између младих.
- **Целоживотно учење** – Промовише се целоживотно учење у којем се афирмишу знање и вредности и

омогућава стицање компетенција. Обезбеђује се повезивање формалних и неформалних облика образовања и развијање и успостављање стандарда у образовању.

- **Заснованост** – Обезбеђује се да сви стратешки концепти, принципи и активности који се односе на младе буду засновани на утемељеним и релевантним подацима и резултатима истраживања о младима.
- Безбедно и сигурно окружење за младе са посебним фокусом на примену заједничких стандарда превенције конзумације и промоције алкохола у омладинским активностима⁷.

3.4. Методологија израде Локалног акционог плана

Методологија израде ЛАП-а обухватила је неколико фаза:

1. Прикупљање података и аналитичка обрада података
2. Квалитативна анализа података – креирање препорука и корективних мера
3. Измене, допуне и усвајање препорука - израда акционог плана за наредни период

У оквиру ове три фазе, реализовани су следећи кораци:

- Обезбеђивање подршке од стране Града
- Именовање Радне групе за израду ЛАП-а
- Припрема процеса прикупљања података
- Прикупљање података
- Анализа података и израда извештаја на основу обраде прикупљених података
- Израда нацрта ЛАП-а на основу добијених резултата и препорука
- Достављање нацрта ЛАП-а Градском већу Града Новог Сада
- Достављање ЛАП-а Скупштини на усвајање

3.5. Истраживање

Истраживање као саставни део процеса израде ЛАП-а имало је за циљ прикупљање квалитативних и квантитативних података о младима, њиховом статусу, потребама, мишљењима и ставовима о животу младих у Граду и приградским насељима.

Истраживање је методолошки постављено као комбинација неколико техника и инструмената за прикупљање релевантних података који су дали смернице за даљу израду документа.

За основу истраживања постављена је анкета која је обухватала комбинацију отворених и затворених питања и која је била дистрибуирана путем агенције у граду и насељеним местима. Анкета је била усмерена на младе од 15 до 30 година. Постављене су три референтне тачке које се прожимају кроз цело истраживање, а које обухватају ниво информисаности младих, учешће младих и обухват младих у програмима, пројектима и активностима за младе, те елементима и субјектима омладинске политике. Анкету је попунило 1000 младих особа са територије града Новог Сада.

⁷ <http://www.napor.net/sajt/images/Dokumenta/Standardi-za-konzumaciju-alkohola-NAPOR-2017.pdf>

Осим анкете, спроведено је 27 фокус група са различитим учесницима, представницима организација, институција које се директно или индиректно баве младима, као и са појединцима из различитих сектора. Фокус групе су ближе усмериле изазове у раду са младима, дале препоруке и закључке за 9 приоритетних области.

Деск анализа је обухватила различите локалне, покрајинске, националне и међународне документе, акционе и стратешке планове и различита истраживања и препоруке, као и резултате имплементације ЛАП-а у претходном периоду. Деск анализа је специфично утемељење закључених мера и циљева.

Део истраживања био је усмерен на анализу капацитета и ресурса организација и институција у граду које се директно или индиректно баве младима. Предвиђено је да овај део резултата буде подршка у усклађивању броја активности, ресурса и капацитета, те боље разумевање капацитета субјектата омладинске политике.

Истраживање је спроведено током октобра и новембра месеца 2018. године.

4. Приоритети

Одлука о остваривању потреба и интереса младих у областима омладинског сектора на територији Града Новог Сада ("Сл. лист Града Новог Сада", бр. 9/13, 11/15, 44/16 и 17/17) дефинише да ЛАП одређује конкретне мере и активности чијом реализацијом ће се обезбедити подршка: подстицању младих да активно учествују у друштвеним токовима кроз афирмацију и подршку омладинским активностима, омладинском раду и неформалном образовању; подстицању удружења младих, удружења за младе и савеза да учествују у спровођењу омладинске политике, укључујући изградњу капацитета удружења младих; за оснивање и рад клубова за младе, омладинских центара и др.; за стварање услова за активно и квалитетно провођење слободног времена младих, бављење спортом, неговање здравих и безбедних стилова живота, спровођење волонтерских активности, организацију обука, семинара и манифестација од значаја за запошљавање и усавршавање младих, као и за потребе младих у области културе, и активностима и пројектима којима се подстиче одрживи развој и заштита животног окружења.

Приликом дефинисања приоритета за ЛАП 2019-2022. године Радна група пошла је од општих стратешких циљева дефинисаних Националном стратегијом из 2015. године, Акционим планом политике за младе у Војводини и Локалним акционим планом политике за младе Града Новог Сада 2015-2018. године. Радна група је груписала 9 области:

1. Образовање младих
2. Запошљавање младих
3. Здравље младих
4. Култура и слободно време младих
5. Волонтирање и активизам младих
6. Безбедност младих
7. Информисање младих
8. Млади у заштити животне средине и одрживом развоју
9. Социјална политика према младима.

На основу анализе тренутног стања, актуелних политика, актера и ресурса, постављени су стратешки циљеви

за сваку област, који дају смернице, како градским органима и службама, тако и осталим актерима омладинске политике на локалном нивоу, на који начин и у којим питањима младима треба подршка и кроз које активности се може доћи до унапређења њиховог положаја. Стратешки циљеви дају корисне смернице и свим осталим актерима локалне заједнице који се одлуче да своје програме, активности и деловање намене, отворе или прилагоде младима. Из стратешких циљева формулисана су мере - активности које треба реализовати да би се циљеви остварили, као и индикатори за сваку од њих, који ће обезбедити праћење и мерљивост остварених промена. Приликом одабира приоритета водило се рачуна да носиоци активности којима ће се циљеви остваривати могу бити омладинске организације, градске управе, институције које се директно или индиректно баве младима.

Остваривање циљева и мера биће усклађено са принципима и вредностима на којима је заснован ЛАП.

4.1. Приоритетни циљеви

На основу анализе тренутног стања, актуелних политика, субјеката и ресурса, постављени су стратешки циљеви за сваку област који дају смернице, како градским органима и службама, тако и осталим актерима омладинске политике на локалном нивоу, на који начин и у којим питањима младима треба подршка и кроз које активности се може доћи до унапређења њиховог положаја.

Анализом приоритета, стратешких циљева и мера, препознате су потребе младих које надилазе појединачне области, обједињавају шири спектар услуга намењених младима и чија важност захтева посебну пажњу и обезбеђује континуиране активности и пут ка одрживој омладинској политици, а дефинисане су кроз три приоритетна циља:

1. Омладински центри и клубови
2. Инфо центри за младе
3. Градски волонтерски центри/сервиси

За успешно остваривање циљева, препорука је да Град буде њихов носилац и оснивач, да се пронађе модел управљања у који су укључене удружења младих и удружења за младе, или да се обезбеди простор, редовно покривање основних трошкова, програмско финансирање и континуирану подршку удружењима младих и удружењима за младе.

Омладински центри и клубови – места где би млади реализовали своје активности и програме, односно места где би се практиковао омладински и волонтерски рад. У циљу задовољења потреба свих група младих, било би добро у Новом Саду омогућити оснивање и рад више омладинских центара и клубова, на различитим локацијама у граду. Ова места би требало да су прилагођена за реализацију различитих активности и програма - радионице, курсеви, простор за вежбање музичких група/појединаца, простор за концерте, простор за вежбање позоришних и сличних група, простор за извођење представа, перформанса и слично, простор за предавања, трибине и друго.

Инфо центри за младе - Основни циљ инфо центара за младе јесте да пруже правремене и проверене информације, као и одговоре на питања и потребе младих људи који у њих свакодневно долазе у потрази за различитим информацијама које треба да им олакшају доношење одлука и сналажење у животу. Информисање младих представља не само предуслов за активно учествовање у животу заједнице и утицање на њен развој, већ и предус-

лов за побољшање општег квалитета живота младих људи. Пратећи анализе и досадашње праксе, инфо центри на једном месту пружају различите услуге младима - прикупљају, обрађују, прилагођавају и дистрибуирају информације, пружају саветодавну подршку, омогућавају сусрете и размене, едукују и оснажују младе. У складу са каналима комуникације које млади најчешће користе, инфо центри би требало, осим простора у који млади могу доћи лично и добити информације од омладинских радника, да омогуће и пружање услуга путем интернета.

Градски волонтерски центри/сервиси – Основни задаци градских волонтерских центара/ сервиса били би да:

- успоставе баланс између понуде и потражње за људским ресурсима - волонтерима;
- у сарадњи са јавним институцијама и организацијама креирају и спроводе квалитетне локалне волонтерске програме на основу идентификованих потреба локалне заједнице и потенцијалних корисника програма;
- врше регрутацију (окупљање) волонтера и да их евидентирају у бази података у складу са законом и принципима заштите података о личности, те да обезбеђују квалитетну припрему и додатну едукацију волонтера, као и супервизију, праћење и вредновање реализације програма, као и законитости ангажовања волонтера;
- пружају подршку у унапређивању капацитета институција и организација, са циљем успостављања јединственог и организованог рада са волонтерима (волонтерски менаџмент);
- у сарадњи са институцијама и организацијама промовишу и развијају волонтеризам.

4.2. Међусекторска сарадња

Подршка младима у њиховом пуном друштвеном и социоекономском развоју и учешћу у развоју локалне заједнице није и не може бити одговорност једне особе, нити само једне организације или институције. То је задатак свих субјеката омладинске политике у локалној заједници. Синхронизованим радом, међусобним обавештавањем, сарадњом и планирањем можемо очекивати потпуно коришћење потенцијала и позитивне ефекте. Сама природа институционалне бриге о младима упућује на интерсекторски и међуинституционални рад са фокусом на заједнички циљ.

Кроз међусекторску сарадњу ствара се могућност за peer to peer размену искустава и унапређење заједничких сегмената рада између различитих субјеката на локалном нивоу. Заједничким радом институција и организација које директно или индиректно раде са младима и за младе усмерено се даје јача подршка за развој младих. Кроз међусекторску сарадњу подиже се ниво информисања о активностима како код младих, тако и на нивоу сарадње субјеката омладинске политике.

Заједничко ангажовање свих субјеката омладинске политике подразумева поделу ризика, средстава, ресурса, а као коначну корист овакав рад доноси боље стање младих у локалној заједници. Синхронизацијом деловања, креирањем пакета стандарда у раду са младима и континуираним праћењем обезбедићемо веће учешће младих, ефекте рада и начине за унапређење омладинске политике. Координација свих субјеката омладинске политике пут је ка одрживој омладинској политици у Граду Новом Саду.

У складу са тим предлажу се неке од активности које би довеле до подизања упућености субјеката омладинске политике:

- Потписивање дугорочних, програмских меморандума и протокола о сарадњи између удружења, савеза, институција и приватног сектора;
- Фреквентни састанци представника институција, мрежа, удружења и савеза;
- Рад на анализи капацитета субјеката омладинске политике;
- Подизање капацитета субјеката омладинске политике;
- Подстицање и реализација заједничких пројеката и програма;
- Континуирана подршка раду НОФ-а у циљу подизања капацитета и редовног функционисања.

5. Акциони план по областима

5.1. Образовање младих

"Када финансирасте образовање, ви обезбеђујете напредак ка свим милениумским развојним циљевима"⁸

У најширем могућем облику, образовање подразумева процес прилагођеног и олакшаног учења или стицања знања, вештина, вредности, веровања и навика. Овим процесом друштво преноси акумулирано знање, вештине и вредности, са једне генерације на другу. Зато данас, образовање није само право већ „пасос“ за људски развој, који отвара „врата“ и проширује могућности и слободе.⁹

Образовање доприноси подстицању мира, демократије и економског раста, као и побољшању здравља и смањењу сиромаштва. Област образовања омладине у Републици Србији, па тако и у Новом Саду, уређује се различитим сетом закона, стратегија, акционих планова и других докумената који се континуирано усавршавају како би се дошло до оптималног и најбољег могућег решења образовања за младе.¹⁰

Теренско истраживање међу младима из Новог Сада утврђује да чак 10% младих, на питање да наведу пример чиме су задовољни када је у питању квалитет живота младих у Новом Саду, одговара да је то управо квалитет образовања, као и да им је важна бројност избора средњих школа и факултета. На питање које три области би највише требало унапредити у Новом Саду, чак 18,2%, убедљиво највише, одговорило је управо област образовање.¹¹ Забрињава чињеница да је свега 4% младих континуирано похађало неки вид неформалне или информалне едукације. Ово говори о својеврсном јазу између формалног, које је обавезно и неформалног, целоживотног али необавезног образовања. Када се упореде резултати ове области са резултатима из области запошљавања младих, јасно се види да су главни проблеми стручне праксе и каријерно вођење за време формалног образовања.

⁸ Ирина Георгиева Бокова, бивши генерални директор УНЕСКО-а (2009-2017)

⁹ Члан 26 Универзалне декларације о људским правима из 1948. године

¹⁰ Закон о основном образовању и васпитању (уређује основно образовање и васпитање), Закон о средњем образовању и васпитању (уређује средње образовање и васпитање), Закон о основама образовања и васпитања (уређује се основе система предшколског, основног и средњег образовања и васпитања), Законом о високом образовању (уређује се систем високог образовања), Закон о младима (подстиче развој неформалног образовања)

¹¹ ЛАП-ИСТРАЖИВАЊЕ ПОТРЕБА МЛАДИХ – 16 стр.

Тема „унапређење образовања“ је приоритет младих у Граду Новом Саду, а њу, на пет места иза, прати тема бесплатног неформалног образовања, за коју чак 4,6% младих који су били укључени у истраживање кажу да је важна. Деск анализом потврђено је да образовни систем има стратешке документе који добро таргетирају проблематику образовања, али је акценат тих планова да образовни систем сам решава проблеме сопственим ресурсима и да је то приоритет. Истраживање путем фокус група, указало је на све ове специфичности до којих се дошло путем осталих истраживања и максимално приближило проблему.

Информисаност младих на тему образовања које им је доступно показало се као кључни проблем. Квалитетом су задовољни, али су суштински сувише мало искуства имали изван система формалног образовања. Веома је значајан податак да чак 59,3% младих никада нису похађали семинаре, курсеве, креативне радионице или друге врсте едукација које нису у вези са наставом у њиховој школи. Понуда неформалних обука овог типа у Новом Саду је сигурно међу највећим у држави, што може да говори о слабој промоцији оваквих програма од стране реализатора.

Млади су у 58,6% случајева такође чули за постојање онлајн курсева из различитих едукативних области, али их не практикују. Проблематика информисаности се продубљује ако се упореде урбани делови града са приградским насељима.¹² Слични резултати свих нивоа истраживања показују да је информисаност „уско грло“ проблема и када се ради о каријерном вођењу и саветовању, а нарочито о реализацији стручних пракси за младе. Каријерни сервиси требало би дакле, да подразумевају базе заинтересованих послодаваца, базе ментора, али и базе знања и вештина којима би могли да младог човека припреме за његову стручну праксу, да му дају основне информације о његовим правима и обавезама, као и о искуствима за први интервју за посао и да својим радом промовишу примере добрих пракси.

Установе формалног образовања спроводе доследно своје стратегије, и у њиховом раду често нема места за неке друге учеснике, па и квалитетне пројекте, што је довело и до слабог ангажовања омладинских удружења. Тек укључивањем сва три сектора: образовног, привредног и омладинског, постоји могућност да се постојећи проблеми у образовању премосте.

Уколико би се неформално образовање приближило формалном, кроз креирање заједничких онлајн алата, реализацију стручних усавршавања, признавање пракси у невладиној сектору, тада би засигурно дошло до веће међусекторске сарадње и квалитетнијег исхода образовног процеса за младе.

Стратешки циљеви:

1. Обезбедити услове за развој компетенција потребних за активно укључивање више младих у друштво, запошљавање и даље образовање, кроз квалитетне програме неформалног образовања и омладинског рада који прате потребе младих;
2. Подстицати развој ваннаставних активности у школама и факултетима кроз сарадњу установа формалног образовања и удружења младих и за младе;
3. Промоција науке и истицање значаја образовања за друштвену заједницу;
4. Подржати програме радне праксе кроз међусекторску сарадњу (владино, цивилно и привредној сектор).

¹² Истраживање положаја и потреба младих за потребе локалног акционог плана -теренско истраживање- Октобар 2018

1. ОБРАЗОВАЊЕ				
СТРАТЕШКИ ЦИЉ	МЕРЕ	РОК	ИНДИКАТОРИ	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ
1.1. Обезбедити услове за развој компетенција потребних за активно укључивање младих у друштво, запошљавање и даље образовање, кроз квалитетне програме неформалног образовања и омладинског рада који прате потребе младих	1.1.1. Спровести истраживања потреба младих за програмима неформалног образовања	2019. и 2021.	Спроведено минимум једно истраживање о потребама неформалног образовања 5% младих укључених у истраживање Број младих из осетљивих група укључених у Истраживање	Удружења младих и за младе у сарадњи са другим пружаоцима услуга у области неформалног образовања и омладинског рада (бизнис и државни сектор) НСЗ
	1.1.2. Спровести обуке за водитеље програма неформалног образовања и омладинског рада	2019-2022.	Минимум 1 спроведена обука годишње Минимум 30 учесника који су успешно завршили обуку	Удружења младих и за младе
	1.1.3. Креирати и спровести програме неформалног образовања и омладинског рада традиционалним и модерним технологијама	2019-2022.	Минимум 20 спроведених програма годишње Минимум 400 младих укључених у програме годишње Број младих из осетљивих група укључених у програме	Удружења младих и за младе
	1.1.4. Информисати младе о постојећим програмима наформалног образовања и омладинског рада	2019-2022.	Минимум 10 програма који су промовисани Најмање 50% младих који су информисани о програмима неформалног учења	Удружења младих и за младе у сарадњи са медијима, факултетима и школама НСЗ
1.2. Подстицати развој квалитетних ваннаставних активности у школама и факултетима кроз међусекторску сарадњу	1.2.1. Развити и континуирано спровести нове ваннаставне активности у средњим школама	2019-2022.	Број формалних партнерстава између школа и удружења Најмање 10 нових развијених и спроведених ваннаставних активности у средњим школама Минимум 1000 средњошколаца укључених у активности	Удружења младих и за младе У сарадњи са средњим школама и ученичким парламентима и координационим телом за безбедност деце у школама
	1.2.4. Развити и спровести програме обуке наставног кадра у средњим школама за коришћење метода неформалног образовања и нових технологија у ваннаставним активностима	2019-2022.	Број спроведених обука Број наставника који су учествовали у програмима обуке Број школа укључених у програме обуке Број ваннаставних активности креираних и спроведених од стране учесника обуке.	Удружења младих и за младе у сарадњи са средњим школама
	1.2.5. Развити и спровести заједничке програме неформалног образовања са факултетима	2019-2022.	Минимум 2 спроведене обуке Минимум 40 студената који су учествовали у програмима Број факултета укључених у програме обуке	Удружења младих и за младе у сарадњи са факултетима

1.3. Промоција науке и истицање значаја образовања за друштвену заједницу	1.3.1. Промовисање природних и друштвених наука као професија	2019 – 2022.	Најмање 200 људи годишње обухваћени предавањима и промоцијом науке	Удружења младих и за младе у сарадњи са факултетима и образовним институцијама
	1.3.2. Радионице и предавања стручњака за унапређење квалитета научних радова код младих као и квантитета истих	2019 – 2022.	Најмање 2 обуке, предавања годишње Најмање 40 полазника	Удружења младих и за младе у сарадњи са факултетима и образовним институцијама
	1.3.3. Подстицај иновативним програмима који се баве процесом учења.	2019 – 2022.	Најмање 2 предавања годишње, минимум 40 људи	Удружења младих и за младе у сарадњи са факултетима и образовним институцијама
	1.3.4. Пружање подршке младим талентима кроз награђивање, стипендирање и усавршавање ученика и студената који постижу високе резултате и поседују квалитете и склоности да се баве научним, истраживачким и креативним радом, уметношћу и спортом	2019 – 2022.		Фонд за стипендирање и подстицање напредовања даровитих студената и младих научних радника и уметника Универзитета у Новом Саду
1.4. Подржати програме стручне и професионалне праксе кроз међусекторску сарадњу (владино, цивилно и привредно сектор)	1.4.1. Спровести истраживања потреба младих за практичним вештинама и знањима	2019-2022.	Спроведено најмање једно истраживање Најмање 5% младих укључених у истраживање Најмање 2 нове радне праксе на основу установљених потреба	Удружења младих и за младе у сарадњи са средњим школама и факултетима и привредним сектором НСЗ
	1.4.2. Мапирање места за обављање радне праксе у владино, цивилно и привредно сектору	2019-2022.	Најмање 100 обухваћених институција, организација и компанија	Удружења младих и за младе у сарадњи са владиним, цивилним и привредним сектором НСЗ
	1.4.3. Спровести информативне кампање за подстицање сарадње 3 сектора ради успостављања квалитетније и разноврсније радне праксе за младе	2019-2022.	Најмање 4 спроведене кампање Најмање 25 покренутих партнерстава Број младих укључених у нове радне праксе	Удружења младих и за младе у сарадњи са владиним, цивилним и привредним сектором, као и са образовним институцијама НСЗ
	1.4.4. Обука за будуће менторе током радних пракси	2019-2022.	Најмање 2 спроведене обуке годишње Најмање 40 учесника обуке Најмање 100 институција, организација и компанија укључених у програме обуке	Удружења младих и за младе у сарадњи са владиним, цивилним и привредним сектором, као и са образовним институцијама НСЗ

5.2. Запошљавање младих

У Републици Србији свако има право на слободан избор рада и у складу са важећим законом гарантује му се право на рад. Под једнаким условима, свима су доступна сва радна места, уз потпуно поштовање достојанства личности на раду, као и обезбеђивања безбедних и здравих услова рада, потребне заштите на раду, али и ограниченог радног времена, уз дневни и недељни одмор, плаћене годишње одморе, правичну накнаду за рад, као и правну заштиту у случају престанка радног односа. Ових права се није могуће одрећи, а корак испред чини се у случају жена, омладине и особа са инвалидитетом, којима се омогућује посебна заштита на раду и посебни услови рада, у складу са законом.¹³

Запошљавање, samozapošljavanje и предузетништво младих су издвојени као посебна област НСМ. Запошљавање младих је први, логичан корак након завршетка формалног образовања, те је управо обезбеђивање квалитетног образовања младих предуслов за његову успешну самосталну интеграцију у друштво.

Према истраживању, 34,8% испитаника се још увек школује, 42% младих је запослено у или ван струке, а незапослених има 23,1% испитаника. Осетно је изражен проблем запошљивости младих из маргинализованих, угрожених група, попут самохраних мајки, деце палих бораца, младих са хендикепом, младих припадника ромске заједнице итд.

Истраживање је показало да је тема запошљивости приоритет тек за 6,7% анкетираних младих. 72% анкетираних младих се не налази на евиденцији Националне службе за запошљавање (у даљем тексту: НСЗ), а само 11% их је члан омладинске задруге.

У чак 29,2% случајева млади су на питање „Која би Вам обука помогла у тражењу посла?“ одговорили са обука из енглеског или неког другог страног језика, док 65% анкетираних младих није чуло за фриленсинг праксу. Представници образовног, привредног сектора, омладински радници, као и представници НЗС током фокус група истакли су се да је неопходно креирати обуке младих за рад у привреди.

Броју младих који раде изван своје матичне струке, говори у прилог лошој и неправовременој информисаности о кретањима и потребама привреде, као и ефикасног каријерног вођења и саветовања. Свега 18% испитаника је чуло и користило неке од програма усмерених ка запошљавању.¹⁴ Млади генерално нису довољно информисани, а ни едуковани на тему могућности за samozapošljavanje, то је закључак који је добијен и истраживањем кроз фокус групе. Оно што је очигледан помак, јесте популаризација фриленсинга у Новом Саду, и ту омладински сектор може пуно да помогне када је у питању област

запошљавања младих. Млади, образовани и информисани људи сами себи проналазе послодавце путем специјализованих интернет платформи, али на глобалном тржишту рада постоји још доста простора, нарочито за младе из Новог Сада, који је универзитетски град.

Информисање на тему запошљавања младих, предузетништва, samozapošljavanja и сл., требало би да добије и своју медијску покривеност. Примери добре праксе, млади предузетници, јавни часови и трибине, заслужују да се нађу у опису активности једног каријерног сервиса и да се баве афирмацијом конкретних струка у развоју, попут информационих технологија, туризма итд. Када су у питању млади из угрожених и маргинализованих група, неопходно је информисати младе на тему друштвеног (социјалног) предузетништва. Информисање омладинског сектора и организација које се баве запошљавањем младих неопходно је да континуирано раде на томе да друштвено предузетништво као стил и концепт пословања постану свакодневно прихватљиви на територији Града Новог Сада.

Код 85% испитаника не постоји жеља за покретањем сопственог бизниса.

Међусекторска сарадња, образовних, привредних и невладиних организација треба да се настави и да буде формализована кроз сам ЛАП, јер за то постоји конкретна потреба, нарочито у проблематици запошљавања младих, коју ни један од три сектора не може сам да реши. Кроз ЛАП треба стимулисати и развијати квалитетно спровођење стручне праксе у смислу развијања брзе приватних послова, односно да се пронађу начини да сви буду увезани, место где послодавци могу да пронађу институцију, спој институција, привредног сектора и омладинских организација, јер ће њиховим умрежавањем доћи до развијања стручне праксе, односно праксе уопште.

Стратешки циљеви:

1. Информисати и подстицати младе да унапређују знања и вештине запошљивости, са посебним акцентом на повећање обухвата младих људи, а посебно младих из осетљивих група;
2. Подизати капацитете младих за ефикасно управљање каријером кроз едукације, кампање и развој програма каријерног вођења и саветовања;
3. Континуирано спроводити активности којима се доприноси популаризацији предузетништва младих и свих облика samozapošljavanja и фриленсинга, кроз промоцију примера добре праксе младих предузетника и савремених облика samozapošljavanja у областима као што су „креативна индустрија“ и ИКТ индустрија.

¹³ Устав Републике Србије, Право на рад, Члан 60.

¹⁴ Истраживање положаја и потреба младих за потребе локалног акционог плана - теренско истраживање - Октобар 2018.

2. ЗАПОШЉАВАЊЕ				
СТРАТЕШКИ ЦИЉ	МЕРЕ	РОК	ИНДИКАТОРИ	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ
2.1. Информисати и подстицати младе да унапређују знања и вештине запошљивости, са посебним акцентом на повећање обухвата младих људи, а посебно младих из осетљивих група	2.1.1. Подржати јавне кампање и промоцију примера добре праксе које подстичу младе да активно раде на унапређењу својих капацитета запошљивости	2019-2022.	Најмање 4 кампање и промоција Најмање 2000 младих у кампањама који су информисани	Удружења младих и удружења за младе, НСЗ, ИТ фирме, школе, центри за развој каријере
	2.1.2. Подржати програме неформалног образовања који подижу капацитете младих за већу запошљивост	2019-2022.	Најмање 5 различитих програма Најмање 500 младих који су укључени у програме	Удружења младих и удружења за младе Школе, центри за развој каријере
	2.1.3. Подржати креирање и спровођење прилагођених обука за осетљиве групе младих за већу запошљивост	2019-2022.	Најмање 8 обука Најмање 100 младих из осетљивих група	Удружења младих и удружења за младе, ЦСР, школе, Центри за развој каријере
	2.1.4 Подржати спровођење иновативних модела за повећање запошљивости младих који се реализују у сарадњи цивилног и привредног сектора	2019-2022.	Најмање 5 различитих иновативних програма Најмање 500 младих који су укључени у програме Број удружења и привредника укључених у програме	Удружења младих и удружења за младе, НСЗ, ИТ фирме, школе, центри за развој каријере
2.2. Подизати капацитете младих за ефикасно управљање каријером кроз едукације, кампање и развој програма каријерног вођења и саветовања	2.2.1. Развијати услуге за каријерно информисање и саветовање младих у институцијама и ван институција (нпр. Каријерни инфо-кутак за младе)	2019-2022.	Најмање једна услуга годишње 2000 младих младих који користи услугу	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ и НСЗ
	2.2.2. Подржати реализацију едукација које се баве ефикасним управљањем каријере за младе	2019-2022.	12 спроведених едукација 200 младих на едукацијама	Удружења младих и удружења за младе НСЗ
	2.2.3. Промовисати значај каријерног саветовања и вођења младих кроз промотивне активности	2019-2022.	12 реализованих активности 5000 младих информисано 70% месних заједница обухваћених промоцијом	Удружења младих и удружења за младе
	2.2.4. Подржати прикупљање и представљање података о доступним услугама и програмима за каријерно вођење младих у граду Новом Саду прилагођених и младима из рањивих група	2019-2022.	Спроведено 4 циклуса прикупљања података Број садржаја Број корисника садржаја	Удружења младих и удружења за младе

2.3. Континуирано спроводити активности којима се доприноси популаризацији предузетништва младих и свих облика самозапошљавања	2.3.1. Подржати реализацију обука за почетнике и активне младе у бизнису	2019-2022.	12 реализованих обука 150 младих који су одслушали обуке	Удружења младих и удружења за младе НСЗ УПВ
	2.3.2. Подржати организацију инфо активности о доступним изворима финансирања сопственог посла и институцијама које пружају нефинансијску подршку	2019-2022.	Реализовано 8 инфо-дана 160 младих који су присуствовали инфо-дану	Удружења младих и удружења за младе НСЗ Привредни сектор
	2.3.3. Подржати организовање манифестација које популаришу ИКТ и креативну индустрију	2019-2022.	8 реализованих догађаја 800 младих који су присуствовали догађајима	УГ ИКТ Привредни сектор
	2.3.4. Подржати активности које промовишу примере добре праксе младих предузетника и подстицати њихово умрежавање	2019-2022.	Број штампаних и аудио-визуелних материјала Број младих корисника материјала Број догађаја Број младих који су присуствовали догађајима	УГ ИКТ Привредни сектор
	2.3.5. Оформити базу успешних младих предузетника који ће пружати менторску подршку младима за савремене облике самозапошљавања	2020	Оформљена база Број младих предузетника у бази Број пружених информација Број корисника базе	УГ НСЗ УПВ

5.3. Здравље младих

Према дефиницији Светске здравствене организације, само потпуно физичко, ментално и социјално благостање, третира се као здравље, а не стање у којем постоји одсуство неке болести или тренутне слабости.¹⁵

Здравље младих је посебно препознато као приоритет како на глобалном, тако и на националном нивоу. Улагање у здравље младих има, осим свог формалног значаја, кроз укупан систем здравствене заштите у Републици Србији, посебну важност, јер се већ данас може учинити много за будућност.

Истраживање за потребе израде ЛАП-а показује да одређених помака има у односу на претходни период, али првенствено у домену физичког здравља младих. Резултати свих облика истраживања указују на велике осцилације у конзумирању превентивних здравствених програма. За младе је здравље уобичајена тема, али је уобичајено и ризично понашање, које добија потпуно нове облике. Однос оних који „воде рачуна“ о својој исхрани и оних који „не воде рачуна“ о истој је 53% наспрам 47%. Ови бројеви су претходним годинама били значајно негативнији, па се примећује тренд ка свести појединца о значају здравих стилова живота међу младим у Новом Саду.

Здравље као приоритет за унапређење у Граду Новом Саду нашло се тек на шестом месту, тек за 5,1% испитаника који спадају у категорију младих. Иако је област Здравље младих веома заступљена по броју пројеката у претходном ЛАП-у, а по броју пројеката и на првом месту у односу на остале области, стиче се утисак да резултати нису на оном нивоу на којем би требало да буду.¹⁶ Фокус група нам говори да се годишње реализује 15-20 различитих пројеката финансираних од града или покрајине који имају различите аспекте промоције здравља. Упркос свему томе, проблематичан податак говори о томе да чак 57% младих иде код лекара или зубара само када има одређени здравствени проблем, а на превентивне прегледе иде свега 34% младих испитаника.

Што се тиче резултата истраживања на тему менталног здравља младих где се као критеријуми јављају задовољство животом, присуство негативног или позитивног фактора – млади у нашој земљи показују исти ниво задовољства животом и позитивних осећања као и млади у развијенијим друштвима. Међутим, када крене суочавање са тржиштом рада – тај ниво крене значајно да опада. Проблеми младих тичу се услова у којима живимо, а посебно услова у нашој земљи и растућег песимизма – све већи број младих који одлазе у иностранство и сл. С друге стране ту су и изазови који се тичу формирања новог идентитета, односа са вршњацима. Иако у Новом Саду постоји више психолошких саветовалишта за младе, она имају велике листе чекања што са једне стране говори о повећаној свести и потреби младих да траже психолошку подршку, а са друге стране да не постоји довољно капацитета за пружањем такве подршке.

Проблематика репродуктивног здравља и информисања о њој, је константно потребна. Према резултатима теренског истраживања, свега 34,5% младих „редовно“ користи контрацептивна средства, а „понекад“ тек 26,4% испитаника. Чак 24,7% младих изричито не користи контрацептивна средства. Овај велики удео категорије између указује на то да је неопходно додатно едуковати младе. Иако је

то одавно доказано као корисно за омладину и друштво, у нашој средини је још увек сексуално васпитање прилично непријатна тема. 40% младих наводи да су пушачи а овај податак наводи на додатну мисао, о степену информисаности младих о штетности пушења. Чак 25,2% младих наводи да пије алкохол "једном недељно", а 27,8% "једном месечно". Узимајући у обзир да се у овом узорку налазе и особе млађе од 18 година, којима продавање није легално дозвољено, потребно је неупоредиво појачати утицај информисања младих на ове две теме. Свега 3% младих је користило услуге саветовалишта за младе. Такође, највећи број младих, чак 60%, није никад чуо за програме унапређења менталног здравља. Само 1,2% испитаника је учествовало у њима.¹⁷ Дакле, информисаност младих, тачније едукација о превенцији код очувања њиховог здравља, мора и даље остати приоритет.

Један од најважнијих закључака фокус група био је да само континуираним информисањем и позитивном промоцијом и едукацијом, најбоље вршњачком, могу да се постигну резултати на тему здравља младих. Предлог је да се укључе спортски радници и познате личности у програме неформалног образовања који се тичу здравих стилова живота, а такође их и медијски више промовисати и рекламирати. Када размишљају о унапређењу сопственог здравственог стања, млади, на првом месту наводе повећану физичку активност са 26,4%, а затим регулисање исхране са 25,8% и редовне, превентивне здравствене прегледе са 13,2%. Њих 9,5% не зна да одговори, а 5,3% наводи неконзумацију цигарета. Само 5% младих наводи да би потражили помоћ стручњака (психолог, саветовалиште, нутрициониста).

Осим младих, за већу партиципацију неопходна је и међусекторска сарадња организована кроз сарадњу организација и институција у сврху удруживања капацитета, знања и ресурса како би акције биле што успешније и ефикасније у циљу промоције о раду цивилног друштва од стране институција и обрнуто. То је нарочито важно у борби за ментално здравље младих, најчешћи фактор је управо стрес, па је неопходно обезбедити додатне капацитете свима, без обзира на узраст или број младих. На тај начин, добили би се центри који могу да саветују младу особу али и њихове родитеље, о свему што може или им већ ремети здравље.

Стратешки циљеви:

1. У сарадњи са здравственим институцијама подстицати програме унапређења и заштите менталног здравља кроз директну подршку младима;
2. Едуковати младе о штетности употребе психоактивних супстанци кроз креирање иновативних превентивних програма;
3. Повећати ниво знања младих о репродуктивном здрављу кроз едукацију иновативним каналима комуникације, који су пријемчиви и доступни младима;
4. Развијати знање и вештине младих о здравим стиловима живота кроз пружање информација и директне услуге за младе и повећати доступност примарне здравствене заштите за младе из посебно осетљивих група кроз информисање и подршку младима.

¹⁵ Preamble to the Constitution of WHO

¹⁶ ЛАП мониторинг 2015-2018

¹⁷ Истраживање положаја и потреба младих за потребе локалног акционог плана -теренско истраживање- Октобар 2018

3. ЗДРАВЉЕ				
СТРАТЕШКИ ЦИЉ	МЕРЕ	РОК	ИНДИКАТОРИ	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ
3.1. У сарадњи са здравственим институцијама подстицати програме унапређења и заштите менталног здравља кроз директну подршку младима	3.1.1. Подржати и развијати сервисе за психолошку подршку младима - СОС телефоне, саветовалишта и волонтерске програме	Континуирано 2019-2022.	Покренута 2 нова сервиса за психолошку подршку Број младих корисника сервиса	УГ младих и за младе Здравствене установе на територији Града
	3.1.2. Пружати стручну подршку у области менталног здравља на местима где се млади окупљају од стране стручњака из области менталног здравља	Континуирано 2019-2022.	4 стручњака укључених у рад самладима Број младих корисника програма	УГ младих и за младе Здравствене установе на територији Града
	3.1.3. Развијати програме заштите менталног здравља младих усмерене на развој животних вештина – вештине решавања проблема и конфликта, управљање стресом и временом	Континуирано 2019-2022.	Развијено и подржано најмање 8 програма Број младих који су укључени у програме	УГ младих и за младе Здравствене установе на територији Града
3.2. Смањење употребе психоактивних супстанци кроз креирање иновативних едукативних програм	3.2.1. Организовати информативне и едукативне програмепревенције употребе алкохола	2019-2022.	Подржано 24 програма Најмање 2000 младих који су укључени у Програме	УГ младих и за младе Здравствене установе на територији Града
	3.2.3. Подржати програме превенције злоупотребе дрога који користе иновативне методе прилагођене младима – представе, перформанси, мурали, друштвене игре	2019-2022.	Број реализованих активности Број младих корисника активности	УГ младих и за младе Здравствене установе на територији Града
	3.2.4. Развијати програме који пружају информације о програмима лечења младих који користе психоактивне супстанце	2019-2022.	Број реализованих активности Број младих корисника активности	УГ младих и за младе Здравствене установе на територији Града
	3.2.5. Организовати активности усмерене на смањење штете од употребе дрога	2019-2022.	Број реализованих активности Број младих корисника активности	УГ младих и за младе
3.3. Повећати ниво знања младих о репродуктивном здрављу кроз едукацију иновативним каналима комуникације	3.3.1. Организовати информативне и едукативне програме на тему репродуктивног здравља на местима где се млади окупљају	2019-2022.	Подржано најмање 24 програма 2000 младих младих који су укључени у Програме	УГ младих и за младе Саветовалиште за младе Дома здравља

	3.3.2. Пружити информације младима о начинима превенције нежељених трудноћа, поремећајарепродуктивног здравља, ППИ и ХИВ/сиде путем спровођењ здравствено промотивних кампања	2019-2022	Најмање 4 кампања и промоција 100 младих ангажованих у кампањама 4000 информисаних младих	УГ младих и за младе Саветовалиште за младе Дома здравља Медији
	3.3.3. Промовисати тестирање на ППИ и ХИВ/сиде и учинити га доступнијим	2019-2022.	Број младих информисаних о Тестирању Најмање 2 акције годишње Број младих тестираних на ППИ и ХИВ	Здравствене установе на територији Града
3.4. Развијати знање и вештине младих о здравим стилевима живота кроз пружање информација и директне услуге за младе	3.4.1. Промовисати и развијати едукативне програме усмерене на развој здравих стилова живота и вештина за здраво живљење	2019-2022.	Најмање 4 подржана програма Број младих који су укључени у програме	УГ младих и за младе Управа за спорт и омладину Спортска друштва и клубови
	3.4.2. Подржати програме који повећавају доступност и разноврсност спортско рекреативних садржаја младима	2019-2022.	Број и разноврсност спортско рекреативних активности Број младих укључених у активности	УГ младих и за младе Управа за спорт и омладину Спортска друштва и клубови
	3.4.3. Организовати програме промоције здравља на местима где се млади окупљају	2019-2022.	Најмање 8 подржаних програма Број младих који су укључени у програме	УГ младих и за младе Управа за спорт и омладину Спортска друштва и клубови
	3.4.4. Организовање активности усмерене ка смањењу коришћења спортских кладионица и борба против зависности младих од коцкарских игара	2019 – 2022.	Број реализованих активности Број укључених младих	УГ младих и за младе Здравствене установе Града Спортска друштва и клубови
3.5. Повећати доступност примарне здравствене заштите за младе из осетљивих група	3.5.1. Учинити доступним здравствене установе за младе особеса инвалидитетом	2019-2022.	Број доступних усанова Број младих ОСИ укључених у активности	УГ младих и за младе Здравствене установе
	3.5.2. Омогућити коришћење услуга примарне здравствене заштите за младе сексуалне раднице	2019-2022.	Број младих сексуалних радница које користе услуге примарне здравствене заштите Број пружених услуга	УГ младих и за младе Здравствене установе
	3.5.3. Информисати и обучавати младе припаднике ромске националне мањине	2019-2022.	Број информисаних младих Рома Број реализованих активности	УГ младих и за младе Здравствене установе Саветовалиште за младе Дома здравља
	3.5.4. Организовати програме за едукацију здравствених радника о проблемима младих ЛГБТ	2019-2022.	Број реализованих едукација Број здравствених радника који су похађали едукације	УГ младих и за младе

5.4. Култура и слободно време младих

У литератури се среће толико велики број дефиниција да није тешко изгубити се у њима. На UNESCO конференцији посвећеној културној политици, одржаној 1982. године објављено је да: култура даје човеку способност да размишља о себи. Кроз културу се човек изражава, постаје свестан себе, препознаје своје недостатке, испитује своја достигнућа, неуморно тражи нова значења и ствара дела којима превазилази своја ограничења.¹⁸

Културу можемо дефинисати у веома широком контексту, и она постоји у облицима који су многострани и стално се мењају зависно од места, укуса и раздобља. Култура је део прошлог, садашњег и будућег личног и колективног наслеђа, којем свако наредно покољење даје свој допринос. На одређени начин, она је одраз сваког друштва. За нас је важно да, када културу посматрамо у контексту младих људи, приметимо да млади кроз своју културну праксу и своју способност за иницијативу, истраживање и иновацију изграђују и играју улогу у свим културним развојима. Култура је препозната као важан део инструмената и програма политике Европске уније. Лисабонски уговор, који је ступио на снагу 2009. године, обавезује ЕУ да у свим активностима узима у обзир културу како би се поспешило поштовање међу културама и промовисала разноликост.

Како би млади учествовали у стварању културних добара, потребно је информисати их о значају њиховог ангажмана и тиме повећати њихову мотивацију за укључивање у културне активности. Неопходна је координација и сарадња свих структура различитих институција, као и њихово прилагођавање новим начинима рада и комуникације, како на националном тако и на регионалном и локалном нивоу. Вишеструки значај овакве сарадње огледа се и у чињеници да млади и омладинска удружења уносе иновације и у рад самих установа културе и других институција, које могу користити младалачку енергију и креативност и иновирати своје програме и начине организације.

Према истраживању спроведеном за потребе израде Локалног акционог плана за младе Града Новог Сада увиђа се следеће:

Трећина младих у Новом Саду су чланови библиотеке. У последњих 12 месеци 32,9% младих ниједном није посетило биоскоп, до 3 пута је посетило око половине младих (49,7%), а 17,4% је посетило више од 3 пута. 42,3% младих у последњих 12 месеци ниједном није присуствовало уживом извођењу (позориште, концерт, културно уметничко друштво). 71,8% младих ниједном није посетио музеј, изложбу или промоцију књиге у протеклих 12 месеци, и овај одговор чешће дају мушки испитаници, незапослени, као и испитаници са завршеном основном школом.

16% младих Новосађана чуло је и упознати су са активностима Нови Сад 2021. 55% даје одговор да су чули, али не знају детаље, док 29% није упознато. Испитаници су подељени када је реч о информисаности о културним дешавањима која су намењена младима у Новом Саду. 48% наводи да је информисано, док 52% није информисано. Више су информисане девојке, студенти и високо образовани.

30% испитаних наводи да у Новом Саду постоји јавни простор за провођење слободног времена младих (омладински клубови, културни и спортски центри, спортски терени и слично). 45% наводи да не зна да ли овакви простори постоје, док 25% даје одговор да у њиховој локалној заједници не постоје такви простори.

56% младих сматра да у Новом Саду има довољно културних дешавања за младе. На питање како би требало подстаћи да активније пратите културна дешавања, 38,3% младих наводи да би цене улазница требале да буду повољније или да постоје попусти за младе. 26,5% наводи да би их подстакло боље информисање о културним дешавањима. 20,3% би подстакла разноврснија, а 13,9% већа понуда културних догађаја за младе. 0,9% наводи да нису заинтересовани да активније прате културна дешавања.

Истиче се недовољна партиципација младих у креирању културног програма/активности за младе (само 1% младих је учествовало у креирању културног програма/активности за младе) На питање шта недостаје да би се Ви лично у Новом Саду више бавили уметношћу, више од половине младих (53%) се изјашњава да нису заинтересовани да се више баве уметношћу. 28% наводи да их спречава недостатак финансијских средстава. 10,2% наводи да недостају курсеви и школе, 5,3% опрема, а 3,5% простор.

Стратешки циљеви:

1. Развијати организационе капацитете удружења за младе и удружења младих која се баве културом, кроз едукативне програме, програме мобилности и програме организационог развоја
2. Подржати програме културе који активно укључују младе, кроз пројекте у чијој реализацији учествују млади
3. Подстицати квалитетно провођење слободног времена младих повећањем видљивости програма који обезбеђују квалитетно провођење слободног времена

4. КУЛТУРА И СЛОБОДНО ВРЕМЕ МЛАДИХ				
СТРАТЕШКИ ЦИЉ	МЕРЕ	РОК	ИНДИКАТОРИ	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ
4.1. Развијати организационе капацитете удружења за младе и удружења младих који се баве културом, кроз едукативне програме, програме мобилности и програме организационог развоја	4.1.1. Развијати партиципативне механизме и волонтерски менаџмент за младе и удружења младих која се баве културом	2019-2022.	Број удружења обухваћених пројектом Број младих обухваћених пројектом	Удружења младих и удружења за младе Институције и организације културе
	4.1.2. Подржати едукације о менаџменту у култури и односима са јавношћу за удружења младих и удружења за младе која се баве културом са акцентом на сарадњи удружења при реализацији	2019-2022.	Подржано најмање 4 програма Укључено 8 органација и институција културе	Удружења младих и удружења за младе Институције и организације културе
	4.1.3. Подржати размену, примера добре праксе између удружења за младе и удружења младих која се баве културом на локалном, регионалном и међународном нивоу	2019-2022.	Број удружења обухваћених пројектом Број младих обухваћених пројектом	Удружења младих и удружења за младе Институције и организације културе
	4.1.4. Подржати програме мобилности младих уметника који подстичу размену на регионалном и међународном нивоу	2019-2022.	Најмање 4 подржане размене Најмање 4 удружења обухваћених пројектом	Удружења младих и удружења за младе Институције и организације културе
4.2. Подржати програме културе који активно укључују младе, кроз пројекте у чијој реализацији учествују млади	4.2.1. Подржати програме културе у чијем осмишљавању активно учествују младе особе	2019-2022.	Број удружења обухваћених пројектом Број младих обухваћених пројектом	Удружења младих и удружења за младе Установе и институције културе
	4.2.2. Подржати програме културе који промовишу активно укључивање младих у реализацији програма културе кроз едукације, волонтирање и др.	2019-2022.	Број удружења обухваћених пројектом Број младих обухваћених пројектом	Удружења младих и удружења за младе Институције и организације културе
	4.2.3. Подржати равномеран развој и спровођење програма културе од младих и за младе у свим градским месним заједницама	2019-2022.	Број активности које су спроведене ван централних градских месних заједница Број активности	Удружења младих и удружења за младе Институције и организације културе
	4.2.4. Подстицати развој програма културе од младих и за младе у приградским насељима	2019-2022.	10 приградских насеља обухваћено програмима 1000 младих укључено у програме Подржано 12 активности	Удружења младих и удружења за младе Институције и организације културе

	4.2.5. Промовисати активно укључивање средњошколаца у програме културе	2019-2022.	Број промотивних активности 500 средњошколаца обухваћено програмима	Удружења младих и удружења за младе Институције и организације културе
	4.2.6. Подржати активно укључивање младих из осетљивих група у културне програме	2019-2022.	Број младих из осетљивих група Број спроведених активности	Удружења младих и удружења за младе Институције и организације културе
	4.2.7. Подстицати развој програма културе од младих и за младе на јавним местима	2019-2022.	Број удружења обухваћених пројектом Број младих обухваћених пројектом	Удружења младих и удружења за младе
	4.2.8. Подстицати младе да се баве наслеђем и да га промовишу као део културног туризма	2019-2022.	Број младих укључених у креирање програма туризма у култури	Удружења младих и удружења за младе ТОНС
4.3. Подстицати квалитетно провођење слободног времена младих	4.3.1. Подржати спровођење кампања које за циљ имају промовисање квалитетног провођења слободног времена младих	2019-2022.	Број удружења/неформалних група обухваћених пројектом Број младих обухваћених пројектом Најмање 4 подржана програма	Удружења младих и удружења за младе
	4.3.2. Промовисати активности и рад неформалних омладинских група	2019-2022.	Број подржаних неформалних група Број младих Број промотивних активности	Удружења младих и удружења за младе
	4.3.3. Укључити ученичке парламенте и представнике парламената у реализацију пројеката и подстицати програме квалитетног провођења слободног времена кроз ученичке парламенте.	2019-2022.	Број средњошколаца укључених у програме Број активности	Удружења младих и удружења за младе Ученички парламенти Координационо тело за безбедност деце
	4.3.4. Подржати програме едукације индиректних корисника који су у свакодневном контакту са младима (родитељи, наставници, спортски тренери и сл.).	2019-2022.	Број индиректних корисника који су прошли едукацију	Удружења младих и удружења за младе Ученички парламенти Координационо тело за безбедност деце

5.5. Волонтирање и активизам младих

Волонтирање јесте организовано добровољно пружање услуге или обављање активности од општег интереса, за опште добро или за добро другог лица, без исплате новчане накнаде или потраживања друге имовинске користи.¹⁹

Према Закону о младима, млади треба да активно допринесе изградњи и неговању друштвених вредности и развоју своје заједнице, нарочито путем различитих облика волонтерских активности и да изражавају међугенерациску солидарност и активно раде на стварању услова за једнако и пуно учешће у свим аспектима друштвеног живота младих особа са инвалидитетом, припадника националних мањина и свих других лица и друштвених група које могу бити у ризику од дискриминације, односно дискриминаторног поступања. – Закон о младима

Један од кључних проблема у овој области у Новом Саду је недовољно развијена подстицајна средина за развој и волонтирање код младих. Према теренском истраживању, највећи удео младих у Новом Саду никада није волонтирало у некој институцији или организацији. Већина младих наводи да је то зато "нису заинтересовани", "не знају (зашто)", "није било прилике", "немају времена". Волонтирање младих, односно добровољни ангажман у разним институцијама и организацијама је предуслов за активно и витално друштво.

Од 2019. године, Србија добија статус пуноправне чланице односно програмске земље Еразмус+ програма. Кључно је оснажити структуру које пружају подршку реализацији програма у Новом Саду ради постизања адекватних услова за волонтирање младих учесника програма из Европе и света са циљем боље интеграције и доприноса локалној заједници.

Учесници фокус група наводе да су неки од кључних проблема: слаба информисаност младих о постојању могућности и начину функционисања волонтирања младих, као и шире популације младих у процес волонтирања. Генерално, млади нису обучени и охрабрани мотивима и могућностима за волонтирање, што је како учесници наводе последица јер се не ради на идентификацији младих који желе да се баве волонтирањем, непромовисања кроз медије о вредностима волонтирања, слаба едукација волонтера и оних који их ангажују. Често се приказује као казнена мера, а не као права вредност, односно ствар срца. Недостаје вршњачка едукација, и едукација лица запослених у образовним установама. Потребно је разграничити појмове праксе, стажирања и волонтирања. Примећена је лоша примена у пракси Закона о волонтирању и потреба за његовим усаглашавањем са другом законском регулативом. Према истраживању 7 од 10 младих особа не зна да постоји Закон о волонтирању и нису упућени у права која им он даје. Иако млади доживљавају волонтирање као активност која доноси нешто добро и помаже младим људима, свесни су да се понекад волонтирањем маскирају неплаћени рад и стручна пракса, као и да су честа кршења постојећег Закона (најчешће кроз волонтирање без волонтерског уговора). Маргинализовани и социјално-угрожени млади су циљна група која је веома мало и недовољно укључена у волонтирање и активни друштвени живот заједнице. Сви млади који живе на територији Града су битни, и важно је да буду информисани, и да се са њима организују волонтерске акције, за шта је потребно укључити

Месне заједнице. Омладински клубови и омладински центри као места омладинског организовања, спровођења омладинских активности, имплементације омладинског и волонтерског рада недовољно су или потпуно неразвијени.

64% испитаника теренског истраживања није никада волонтирало. Нешто мање од половине испитаника (48,1%) наводи да се о могућностима волонтирања информисе преко пријатеља, 42,8% преко интернета и друштвених мрежа. 44,7% испитаника каже да је најважнији разлог за волонтирање стицање знања и искуства, 35,7% наводи осећај корисности и доприноса решавању проблема, 16,7% стицање референце или препоруке, 0,4% дружење, док 2,4% сматра да их ништа не би заинтересовало за волонтирање. 37,2% испитаника сматра да су волонтерске активности најпотребније у области социјалног рада, 29,1% у области образовања, 28,7% наводи област екологије, док се остали одговори јављају у мање од 3% случајева.

Активизам младих (партиципација или активно учешће младих) представља преузимање активне улоге младих у животу и развоју локалне заједнице и друштва уопште.

„Активни млади окупљени су око заједничке идеје зарад неке друштвене промене коју желе да изазову. Учешће младих на локалном нивоу представља више од гласања или кандидовања на изборима.“ - Ревидирана европска повеља о учешћу младих на локалном и регионалном нивоу Савета Европе (2008).

Активизам може бити вођен одређеном идеологијом, вредностима, политиком или имати алтруистички и хуманитарни карактер.²⁰

„Учешће младих треба да се темељи на правом партнерству између одраслих и младих и то би требало да буде транспарентно начело политике за младе, а не само техника.“²¹

Према НСМ, правни и политички оквир не подстиче и не стимулише учешће и активизам младих, јер не ствара адекватне услове за остваривање омладинског учешћа и активизма. Не постоје ефикасни механизми за интегрисање омладинских перспектива у јавне политике и учешће младих.

Начело активног учешћа младих представља једно од шест начела Закона о младима и упућује да „сви, а посебно субјекти омладинске политике, обезбеђују подстицајно окружење и дају активну подршку у реализацији омладинских активности младих, предузимају иницијативе и њиховом смисленом укључивању у процесе доношења и спровођења одлука које доприносе личном и друштвеном развоју, а на основу пуне обавештености младих.“

Када су у питању могућности за учешће у доношењу одлука испитаници сматрају да најлошије могућности имају у месној заједници (око 60% испитаника је проценило као лоше и веома лоше), следеће су установе културе и културне организације (52,1% испитаника је проценило као лоше и веома лоше), на трећем месту су образовне институције (51,4% испитаника их је проценило као лоше и веома лоше), на последњем месту су омладинске организације и институције (50,8% их је проценило као лоше и веома лоше).

²⁰ Речник омладинске политике, КОМС, Београд, 2017

²¹ Марк Јанс и Курт де Бакер (1998)

¹⁹ Закон о волонтирању Републике Србије

Испитаници су на првом месту чланови политичких партија (13,3%), на другом месту су чланови неформалних група (5,5%), следи ученички или студентски парламент (3,9%), удружење грађана (6,3%).

34% испитаника није чуло за постојање ученичких парламената у школама. У једнаком проценту (34%) је чуло за постојање ученичких парламената у школама, али не зна чиме се баве, док 32% испитаника наводи да је чуло за постојање ученичких парламената и зна тачно чиме се баве.

Само 5% младих наводи да "активно учествује у доношењу одлука које се тичу младих" у Новом Саду. Уз то, чак 67% њих наводи да "не учествује и не жели да учествује" у процесу доношења одлука. Слично томе, чак 69% младих истиче да уопште "не би активно учествовали" у доношењу одлука које се тичу младих.

Један део објашњења за овакав негативан и "одустајући" став тиче се генералне незаинтересованости за политичке процесе међу младима. Али, други део овог објашњења имплицира одређене друштвене проблеме у домену политичке партиципације и политичког поверења код младих особа. Од кључног значаја за омладинске политике у граду јесте увећање демократског капацитета и партиципације младих у процесу доношења одлука на свим нивоима и формулисања политика учешћа младих.

31% наводи да би активно учествовало у доношењу одлука које се тичу младих.

Постоји неразумевање принципа ко-менаџмента и непостојање ко-менаџмента у пракси. Тај систем представља управљање у којем млади и одрасли заједно доносе одлуке. Ради се о партнерству, заснованом на равноправности и укључености младих у доношење одлука у процесима креирања и имплементације омладинских политика. У пракси је овај принцип још увек недовољно примењиван и најчешће имамо ситуацију да су млади информисани, консултовани, али не и потпуно укључени у процесе одлучивања.²²

Стратешки циљеви:

1. Повећати систематски утицај на успостављање подстицајног окружења за волонтирање и активизам код младих кроз промоцију вредности и добробити волонтирања и активизма за појединца и заједницу
2. Омогућити континуирану системску подршку организацијама и институцијама да креирају и реализују квалитетне волонтерске програме који прате принципе волонтерског управљања
3. Развијати програме едукације младих за стицање вештина и знања за активно учешће у друштву и волонтирање

²² Хапт, Children's Participation: From Tokenism to Citizenship (1992), UNICEF

5. ВОЛОНТИРАЊЕ И АКТИВИЗАМ				
СТРАТЕШКИ ЦИЉ	МЕРЕ	РОК	ИНДИКАТОРИ	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ
5.1. Повећати систематски утицај на успостављање подстицајног окружења за волонтирање и активизам код младих кроз промоцију вредности и добробити волонтирања и активизма за појединца и заједницу	5.1.1. Подржати пројекте усмерене на повећање видљивости значаја и вредности волонтирања и активизма за појединца и локалну заједницу	2019 – 2022.	16 подржаних пројеката 10% младих обухваћених пројектима	УГ младих и за младе Институције на нивоу града из различитих сектора
	5.1.2. Подржати успостављање система едукације у циљу развијања подстицајне средине за развој активизма код младих	2019 –2022.	8 подржаних пројеката Број институција, школа, удружења обухваћених овим пројектима 1 % младих обухваћених овим пројектом	Удружења младих Удружења за младе Сарадња са КЗМ и институцијама чији је оснивач Град
	5.1.3. Подржати развој јединствене базе волонтера и организатора волонтирања, која доприноси видљивости волонтерских активности ка младима и на локалу	2019 – 2022.	Број волонтера у бази Број организатора волонтирања у бази	Удружења младих и з амладе Престоница младих Престоница културе Институције и оргнаизације које се директно или индиректно баве младима
	5.1.4. Подржати заједничке пројекте и програме образовних институција и удружења младих и за младе усмерених унапређењу квалитета живота локалних заједница	2019 – 2022.	Број реализованих пројеката, институција, удружења, школа и младих обухваћених овим пројектима Број пројеката насталих удруживањем организација и удружења	УГ младих и за младе у сарадњи са органима, институцијама и установама са територије Града Новог Сада
	5.1.5. Подржати пројекте који су отворени за укључивање младих учесника програма из Европе и света са циљем боље интеграције и доприноса локалној заједници.	2019 – 2022.	Број реализованих пројеката, институција, удружења, школа и младих обухваћених овим пројектима Број пројеката насталих удруживањем, сарадњом две или више организација, удружења	Удружења младих Удружења за младе Институције чији је оснивач Град
	5.1.6. Подржати креирање едукативно информативних програма за младе о укључивању у процесе доношења и спровођења одлука које доприносе унапређењу квалитета живота локалних заједница кроз доступне механизме	2019 – 2022.	Број реализованих пројеката, младих, удружења обухваћених овим пројектима Број органа, организација, институција са којима је остварена сарадња Број покренутих иницијатива	Удружења младих Удружења за младе Месне заједнице

	5.1.7. Подржати организовање волонтерских радних кампова и омладинских (радних) акција у циљу решавања конкретних проблема у локалним заједницама	2019 – 2022.	Број реализованих волонтерских кампова Број омладинских акција у циљу решавања проблема у заједници Број младих укључених у ове програме	Удружења младих Удружења за младе Сарадња са КЗМ
5.2. Омогућити континуирану системску подршку организацијама и институцијама да креирају и реализују квалитетне волонтерске програме који прате принципе волонтерског управљања	5.2.1. Подржати програме подршке успостављању и унапређењу волонтерског менаџмента у удружењима и институцијама за младе	Континуирано 2019-2022	Број реализованих програма Број представника удружења и институција који су прошли ове обуке	УГ младих и за младе
	5.2.2. Подржати активности усмерене на пружање подршке (менторствои супервизија) организацијама и удружењима у спровођењу принципа управљања волонтерима	Континуирано 2019-2022	Број релизованих активности Број организација и удружења које спроводе принципе управљања волонтерима	УГ младих и за младе
5.3. Развијати програме едукације младих за стицање вештина и знања за активно учешће у друштву и волонтирање	5.3.1. Подржати програме и пројекте који мотивишу и оснажују осетљиве групе младих	2019 – 2022.	Број младих обухваћених пројектима Број осетљивих група обухваћених пројектима Број приградских насеља обухваћених пројектима Број реализованих пројеката	Удружења младих Удружења за младе Сарадња са КЗМ Сарадња са месним заједницама
	5.3.2. Подржати организовање програма едукације са следећим темама: поштовање људских права, писање и управљање пројектним циклусом, развој комуникацијских и лидерских вештина, развој вештина јавног наступа и презентовања, развој вештина лобирања и заступања	2019 – 2022.	Број реализованих пројеката Број реализованих едукација Број удружења, институција и школа обухваћених овим пројектом Број младих обухваћених овим пројектима	Удружења младих Удружења за младе Сарадња са школама и факултетима Сарадња са месним заједницама
	5.3.3. Подржати програме едукације младих о функционисању институција система, органа локалне самоуправе, Институције избора и гласања на изборима, институције грађанске иницијативе, и других механизма активног учешћа младих	2019 – 2022.	Број реализованих пројеката Број младих обухваћених овим пројектима	Удружења младих и за младе; Сарадња са школама и факултетима Сарадња са месним заједницама
	5.3.4. Подржати програме изградње капацитета неформалних група младих за друштвени активизам и учешће младих у друштву	2019 – 2022.	Број реализованих пројеката Број неформалних група обухваћених пројектима Број младих обухваћених овим пројектима	УГ младих и за младе; Сарадња са школама и факултетима Сарадња са месним заједницама

5.6. Безбедност младих

Право на слободу и безбедност спадају у основна људска права и слободе.²³

Наука препознаје безбедност не само као одсуство угрожавања (конфликата), већ и присуство правде, морала и културе. У том смислу, безбедност треба схватити и као услов опстанка и развоја (државе, друштва, нације, људи и живог света на планети).²⁴

У разматрању безбедности младих, неопходно је уважити специфичности ове групе. На путу њиховог развоја, постоје бројни безбедносни изазови, ризици и претње који подстичу насилно понашање, екстремизам и нетолеранцију према различитим културним моделима и вредностима, утичу на пораст криминала, доводе до забрињавајућег пораста употребе опојних дрога и алкохола, коцкања, неговања небезбедних стилова живота у саобраћају, на спортским и другим јавним манифестацијама, у јавном простору, несналажења у новим, неочекиваним, „ванредним“ ситуацијама.²⁵

Тренутно не постоји стратешки документ који се тиче безбедности младих у Новом Саду. Један од закључака истраживања кроз фокус групе је да је неопходна израда таквог документа, а осим тога неопходно је укључивање представника младих у процесу доношења градских одлука и прописа као и у рад сталних и повремених скупштинских и градских тела које се тичу безбедности младих. Закључци фокус група даље наводе као кључне факторе који утичу на безбедност младих у Новом Саду: у здравству (дрога, алкохол, дуван), безбедност у спорту (обрачуни навијачких група), еколошка безбедност (спречавање акцидентата и адекватне санације, очување БИО диверзитета, и др.), безбедност у породици и школи (породично и вршњачко насиље), безбедност на раду (мере заштите на раду у делу стриктније примене законских прописа), безбедност на интернету, уз обавезно препознавање рањивих група младих и предлажу да се свака од тих области нађе као посебно поглавље. Безбедност је широко постављена тема и бољи ефекти би се остваривали када би се решавали секторски, и на тај начин би актери омладинске политике безбедносне изазове препознали, указали и дали неке од начина за њихово решавање.

Неопходна је боља повезаност цивилног сектора са институцијама задуженим за понашање у ванредним ситуацијама као и повећање практичних знања и вештина о безбедности саобраћаја младих возача. Као посебно је истакнуто ниско поверење младих у институције безбедности. Потребно је подстицати програме креирања и одржавања поверења.

Безбедност је недељива и у том смислу се безбедност младих не може одвојити од општег стања безбедности свих грађана Новог Сада, нити се проблем насиља на улици може решавати независно од решавања проблема насиља у породици и другим областима друштвеног живота.²⁶

²³ Устав Републике Србије, 2006

²⁴ Основи цивилне безбедности, А. Савић-Љ. Стајић, УСРЕ, 2006

²⁵ Национална стратегија за младе за период од 2015. до 2025. године

²⁶ Студија „Стање безбедности младих у Новом Саду“ Центар за развој демократског друштва “Еурополис”

Према истраживању, 46,3% испитаника се осећа безбедно у свом месту 19,3% наводи да се не осећа безбедно у свом месту, док је 34,3% неодлучно по овом питању.

Како би се побољшала безбедност младих скоро поједнако по трећина испитаника (33%) сматра да би требало појачати полицијске патроле на улицама у Новом Саду, а 23,9% наводи да би требало покренути едукације на тему безбедности младих. Задатак ЛАП-а је подстицање афирмативних модела активности.

Недостатак информисања, знања и искуства о практичним последицама насиља препознат је као посебан проблем код младих. Неопходна је изградња инфо и омладинских центара, у којима би млади могли да добијају неопходне информације, уз посебан нагласак на дигитализацију информисања и коришћење канала комуникације које млади највише користе. Око 43% испитаника наводи да није чуло за програме/радионице које се баве темом безбедности (интернет, вршњачко насиље, трговина људима, породично насиље и сл.), а које се дешавају у Новом Саду, 37% наводи да је чуло за њих, али да не зна ништа о њима, док петина испитаника наводи да је чула за њих. Сензационалистичко информисање младих и представљање насиља у друштву доприноси афирмацији културе насиља и релативизацији одговорности код младих. Приликом извештавања о почињеном насиљу, новинар мора да води рачуна о потреби јавности за информацијом, односно интересу и осећањима жртава и непосредно погођених особа. Забрањено је да се, ради сензационализма или „атрактивности“ извештаја, објављују информације које нису неопходне за разумевање суштине догађаја, а притом могу да доведу до узнемирености, како жртава и њихових ближњих, тако и шире јавности - Кодекс новинара Србије

У последњих 12 месеци 93% испитаника наводи да нису учествовали у неким од програма/ радионица/ предавања на тему безбедности младих у Новом Саду, док 7% јесте, и то су у већој мери испитаници старости од 15 до 19 година и ћаци.

Стратешки циљеви:

1. Унапређивати безбедносну културу младих кроз рад са удружењима
2. Унапредити степен информисаности младих о узроцима, појавним облицима и последицама безбедносних ситуација и ризика
3. Унапређење знања и развијање вештина младих у области безбедности
4. Подстицати отварање саветовалишта за помоћ жртвама насиља
5. Израда локалног стратешког документа за безбедност младих

6. БЕЗБЕДНОСТ				
СТРАТЕШКИ ЦИЉ	МЕРЕ	РОК	ИНДИКАТОРИ	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ
6.1. Унапређивати безбедносну културу младих кроз рад са удружењима	6.1.1. Подржати удружења младих и за младе за покретање програма развоја вештина од значаја за безбедност младих	2019 – 2022.	Подржано најмање 16 пројеката Број укључених актера омладинске политике Број младих укључених у програм	Удружења младих за младе Координационо тело за безбедност деце у школама
	6.1.2. Промовисати развој вештина од значаја за безбедносну културу младих	2019 – 2022.	Број израђених медијских садржаја Покривеност различитих медија (радио, тв, интернет итд.)	Удружења младих и за младе Координационо тело за безбедност деце у школама
	6.1.3 Промовисати заједнички рад младих, родитеља и стручњака на креирању локалних програма за младе.	2019-2022	Број укључених актера омладинске политике Број младих укључених у програм	Удружења младих и за младе у сарадњи са КЗМ и образовним установама
6.2. Унапредити степен информисаности младих о узроцима, појавним облицима и последицама безбедносних ситуација и ризика	6.2.1. Развијати техничке и стручне капацитете удружења за младе и удружења младих за информисање у области безбедности уз информисање младих о злоупотребама ИКТ	2019 – 2022.	Број подржаних програма Број обучених организација Број набавки техничке опреме	Удружења младих и за младе, МУП Координационо тело за безбедност деце у школама
	6.2.2. Створити предуслове за правилно медијско извештавање младих о безбедносним питањима и проблемима	2019 – 2022.	Број едукација, Број едукованих учесника Практична примена стечених знања	Удружења младих и за младе
	6.2.3. Подстицати међусекторску сарадњу и развијати већи степен координације у спровођењу кампања од значаја за безбедност младих	2019 – 2022.	Најмање 2 заједничке активности Број склопљених и реализованих споразума о сарадњи	Удружења младих и за младе, МУП, ЦСР Координационо тело за безбедност деце у школама
	6.2.4. Вршити континуално информисање младих о практичним облицима и последицама насиља	2019 – 2022.	Број реализованих активности Број укључених младих Број израђених медијских садржаја	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	6.2.5. Подићи степен информисаности код младих о ризицима и безбедном учешћу у саобраћају, уз нагласак на рањивим учесницима у саобраћају	2019 – 2022.	16 подржаних и реализованих програма Број реализованих активности Број укључених младих Број израђених медијских садржаја	Удружења младих и за младе у сарадњи са КЗМ
	6.2.6. Информисати и едуковати младе о ризичним понашањима која могу да их уведу у ситуације трговине људима	2019 – 2022.	Број обука Број учесника обука	УГ младих и за младе КЗМ Тим Града Новог Сада за борбу против трговине људима

6.3. Унапређење знања и развијање вештина младих у области безбедности	6.3.1. Подршка пројектима у свим областима безбедности младих који укључују стицање практичних знања и вештина	2019 – 2022.	Број реализованих активности Број укључених младих	Удружења младих и удружења за младе Координационо тело за безбедност деце МУП, ЦСР
	6.3.2. Опремање удружења за младе и удружења младих за практичну едукацију у области безбедности	2019 – 2022.	Количина и квалитет набављене опреме Број опремљених организација	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	6.3.3. Развој едукаторских капацитета у удружењима младих и удружењима за младе, као и вршњачких едукатора при образовним установама	2019 – 2022.	Број едукованих представника удружења младих и удружења за младе Примена наученог	Удружења младих и за младе КЗМ
	6.3.4. Подстицање програма међусекторске сарадње који за циљ имају стицање практичних знања и развијање вештина из области безбедности младих у школским или ваншколским активностима	2019 – 2022.	Број склопљених споразума о сарадњи Број изведених активности Број организација укључених у реализацију активности Број укључених образовних установа	Удружења младих и за младе у сарадњи са КЗМ и образовним установама
6.4. Подстицати отварање саветовалишта за помоћ жртвама насиља	6.4.1. Оснивање саветовалиште за жртве свих облика насиља	2020	Основано једно саветовалиште Број корисника Број програма који се спроводе	Удружења младих и за младе Градске управе МУП, ЦСР
	6.4.2. Оспособљавање запослених за рад са младима који долазе из осетљивих група младих, нарочито педагошко – психолошких служби у школама и наставним особљем.	2019 – 2022.	Број обучених волонтера и кадрова Број одржаних активности	Удружења младих и за младе
	6.4.3. Подстицај међусекторском повезивању у раду са жртвама насиља	Континуирано 2019 – 2022.	Најмање 8 склопљених споразума Број умрежених организација Број реализованих активности поводом склопљених споразума	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
6.5. Израда локалног стратешког документа за безбедност младих	6.5.1. Спровести истраживање и писање документа о узроцима, присутности, појавним облицима и последицама безбедносно ризичних догађања и понашања као и мерама за побољшање стања.	2019	Спроведена 4 истраживања Обухваћено 4% младих Обухваћено 100% органа, тела, институција и организација која се баве младима Израђена и усвојена 1 стратегија и 1 ЛАП за безбедност младих	Удружења младих и удружења за младе Градске управе МУП, ЦСР

5.7. Информисање младих

Информисаност младих се описује као могућност приступа потпуним, објективним, разумљивим и поузданим информацијама о свим питањима и потребама које млади изразе. Млада особа не може користити одређену услугу или учествовати у некој активности ако не зна да она постоји, не може да користи своја права и одговорности као грађанин или корисник, као запослена или незапослена особа, ако није адекватно информисана. Квалитетно информисање је основни предуслов за лични и друштвени развој младих, за развијање њихових пуних потенцијала као појединаца и активних грађана и предуслов за побољшање општег квалитета живота младих људи. Квалитетно информисање се заснива на потреби младих да буду информисани и прилагођавању средства информисања захтевима ове популације.

Европска унија је кроз своја документа подржала важност информисања младих особа. Оно је своје место нашло у Универзалној декларацији људских права, у Конвенцији о правима детета, Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода. Постало је индикативно да ефективног учешћа младих нема уколико они нису информисани о могућностима које су им доступне, на локалном, регионалном, националном, европском и светском нивоу. Информисање младих се, према Европској агенцији за информисање и саветовање младих, може поделити на опште и специфично.

„Опште“ информисање младих покрива све теме које интересују младе људе, и може да укључи спектар активности: информисање, саветовање, подршку, обуку и тренинге, умрежавање и упућивање на специјализоване сервисе.

Са друге стране, специфично информисање односи се на информисање младих у специфичној области деловања. Теме које овакав вид информисања често укључује су: каријерно и правно саветовање, информације о студијама и стипендијама, пословима и обукама, здрављу итд. Ове активности могу пружати информативни центри за младе или информативни сервиси за младе у оквиру организација или Канцеларија за младе, електронски или путем других канала информисања.

У Србији не постоји систем контроле квалитета доступних програма у области информисања младих, те се претпоставља да квалитет понуђених информација варира. Европска агенција за информисање и саветовање младих

(ERYICA) је 2004. године усвојила Европску повељу о информацијама за младе, а 2009. године Принципе информисања младих путем интернета, чиме су постављени стандарди омладинског рада на информисању. Србија тек треба да примени стандарде и унапреди информисање младих. Информације које могу бити од значаја за младе налазе се на разним странама и нису обједињене.

Посебно је потребно обратити пажњу на младе из осетљивих група који према сведочењима актера омладинске политике, имају веома ограничен приступ информацијама, а према подацима често нису упознати ни са постојањем КЗМ у Новом Саду (40% младих никад није чуло за КЗМ, 46% чуло је али не зна чиме се тачно бави, док само 14% је чуло и тачно зна чиме се бави).

У Новом Саду 95.2% младих има интернет конекцију, док се нешто мањи број изјашњава да поседује компјутер/лаптоп/таблет (92.3%). Велика разлика примећује се на подручју Клисе и околине где нешто више од 84% има интернет док компјутер/лаптоп/таблет поседује 82.4% младих. Незапослени се у већем броју него остали изјашњавају да не поседују неки по наведених уређаја, као ни интернет.

Петина младих чула је за инфо центар за младе Инфополис и то су већим делом жене, старије од 20 година, студенти и запослени у државном сектору. Порастом степена образовања испитаника повећава се познатост Инфополиса међу младима у Новом Саду.

Стратешки циљеви:

1. Развијати инфраструктурне и кадровске услове за омладинске инфо центре и омладинске инфо раднике како би се подстицао квалитет информација, њихова сигурност и доступност правовремених и проверених информација за младе
2. Повећати ниво информисаности младих о могућностима и начинима запошљавања и личног усавршавања, као могућностима за мобилност и квалитетније провођење слободног времена кроз механизме информисања прилагођене
3. Повећати ниво информационе и медијске писмености младих и омогућити адекватан приступ и знање за коришћење нових технологија и интернета код осетљивих група младих младима

7. ИНФОРМИСАЊЕ МЛАДИХ				
СТРАТЕШКИ ЦИЉ	МЕРЕ	РОК	ИНДИКАТОРИ	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ
7.1 Развијати инфраструктурне и кадровске услове за омладинске инфо центре и омладинске инфо раднике како би се подстицао квалитет информација, њихова сигурност и доступност правовремених и проверених информација за младе	7.1.1. Подржати спровођење обука за изградњу капацитета омладинских инфо радника и младих који раде на информисању младих	2019-2022.	Најмање 1 обука годишње Укључено најмање 40 инфо омладинских радника и младих	Удружења младих Удружења за младе
	7.1.2. Информисати и обучити омладинске инфо раднике о коришћењу програма мобилности и информисања младих кроз неформално и информално образовање	2019-2022.	Најмање 1 обука годишње Укључено најмање 40 инфо омладинских радника и младих	Удружења младих Удружења за младе Еу инфо центар Темпус канцеларија
	7.1.3. Обезбедити подршку за континуирани развој омладинског инфоцентра кроз систематизацију рада, ангажовање омладинских инфо радника и обезбеђење простора за рад прилагођен младима и њиховим потребама	2019-2022	Обезбеђен 1 инфо сервис за младе Ангажовано 4 омладинска инфо радника Обезбеђен одржив простор Систематизована радна места	Удружења младих Удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	7.1.4. Промовисати стандарде квалитета омладинског информативног рада у складу са Европском повељом о информисању младих	2019-2022	Стандарди квалитета омладинског информативног рада Број спроведених активности у складу са стандардима Број промо активности	Удружења младих Удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	7.1.5. Развијати капацитете актера омладинске политике за информисање младих	2019-2022	Број спроведених обука Број укључених актера омладинске политике Евалуација учесника Примена научног	Удружења младих Удружења за младе у сарадњи са КЗМ

7.2. Повећати ниво информисаности младих о могућностима и начинима запошљавања и личног усавршавања, као могућностима за мобилност и квалитетније провођење слободног времена кроз механизме информисања прилагођене младима	7.2.1. Прикупљати и представљати податаке о доступним услугама и програмима за каријерно вођење младих у Граду Новом Саду прилагођене и младима из осетљивих група	2019-2022	Развијена услуга Број младих који користи услугу	Удружења младих и за младе
	7.2.2. Повећати ниво информисаности младих из приградских насеља кроз иновативне програме информисања	2019-2022	Број информисаних младих Број програма	Удружења младих и за младе
	7.2.3. Подржати информативне кампање усмерене на промоцију позитивних повећан приступ младих ка квалитетнијим, вредности и здравих стилова живота код младих	2019-2022	Број реализованих активности Број мобилних апликација и веб сајтова Број укључених младих	Удружења младих и за младе
	7.2.4. Развијати онлине механизме са сигурнијим и провереним информацијама прилагођене њиховим потребама (веб сајт, андроид апликације, моодле, итд.)	2019-2022.	Број младих досегнуте онлине механизмима информисања	Удружења младих Удружења за младе
7.3. Повећати ниво информационе и медијске писмености младих и омогућити адекватан приступ и знање за коришћење нових технологија и интернета код осетљивих група младих	7.3.1. Обезбедити подршку програмима информисања младих из осетљивих група	2019-2022.	Најмање 4 реализованих програма Број младих који су учествовали на обукама Број приградских насеља која су обухваћена обуком	Удружења младих Удружења за младе
	7.3.2. Обезбедити подршку програмима усмереним на развој информационе писмености, тј. вештина младих затражење и коришћење информација посебно код осетљивих група младих	2019-2022.	Број реализованих програма Број младих Квалитет спроведних обука на основу оценаучесника Број приградских насеља која су обухваћена обуком	Удружења младих Удружења за младе
	7.3.3. Подржати бесплатне програме неформалног ИКТ образовања младих на локалном нивоу, посебно за младе из осетљивих група	2019-2022.	Број реализованих програма Број младих који су учествовали у програмима Квалитет програма Степен примене научног у пракси	Удружења младих Удружења за младе
	7.3.4 Развијати капацитете постојећих и подстицати покретање нових омладинских гласила	2019-2022.	Број гласила Број младих који учествују у програмима и реализацији програма	Удружења младих Удружења за младе

5.8. Млади у заштити животне средине и одрживом развоју

Животна средина јесте скуп природних и створених вредности чији комплексни међусобни односи чине окружење, односно простор и услове за живот.²⁷

Заштита животне средине подразумева активности и планове који имају за циљ очување природних ресурса, одржање тренутног стања у животној средини и где год је то могуће унапређење стања животне средине.

Одрживи развој представља тежњу за напретком који задовољава потребе садашње генерације без угрожавања потреба будућих генерација за живот у оквиру капацитета животне средине. То подразумева да је одрживи развој усклађени систем техничко-технолошких, економских и друштвених активности у укупном развоју у којем се на принципима економичности и разумности користе природне и створене вредности са циљем да се сачува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације.

Учешће младих у програмима образовања становништва и подизања јавне свести о значају заштите животне средине је недовољно, јер не постоје довољно развијени механизми за учешће грађана у одлучивању о проблемима повезаним са овом облашћу. Један од веома поузданих механизма укључивање младих у питања у вези са заштитом животне средине свакако је едукација.²⁸

Међу највећим проблемима у домену животне средине млади препознају једино оне непосредно видљиве недостатке попут "смећа", "прљавштине", "загађености", "бахатости", "уништавања зеленила" и слично. Упадљив је недостатак забринутости младих за многе дубље и структурне проблеме који се тичу заштите животне средине као што је нпр. глобално загревање, климатске промене, управљење отпадом и заштита вода. Овај податак имплицира релативно проблематично (не)разумевање глобалних изазова са којима се данас суочавају наша планета и наша друштва, али које свакако није резервисано једино за младе у нашем граду или друштву.

Наведени ставови и понашање младих у Новом Саду упућују на релативно оскудну еколошку и друштвену свест о оним проблемима који надилазе њихово релативно неопредно искуство и практично благостање или осећање квалитета живота. Одговорна омладинска политика свакако мора да укаже на проблеме који се тичу заштите животне средине у друштву, али и на планети, у којима живимо.

Млади су гаранција одрживог развоја, и заштита животне средине и одрживи развој могући су само уз међусекторску сарадњу и партиципацију младих.

Млади су стање животне средине у Новом Саду махом проценили "средњом оценом", односно као – добро (48,4%). Постоји и немали удео младих који су ово стање проценили као "лоше" (27,9%), али и оних који су исто стање проценили као "врло добро" (14,6%). Релативно највећи удео младих одговара да једноставно "не зна" (21,9%) шта они као појединци могу да ураде да би се поправило стање животне средине у Новом Саду, док 18,2% младих у том смислу реферишу једино на одлагање отпада у канте и контејнере.

²⁷ Национални програм заштите животне средине, 2010

²⁸ Национална стратегија за младе за период од 2015. до 2025. године

Испитаници наводе да се најчешће "не информишу" о томе какво је стање животне средине, што додатно приказује релативну незаинтересованост за ове теме.

Неопходна едукација и спона између науке и становништва и приближавање младима, уз укључивање Канцеларије за младе. Програме би требало прилагодити савременим начинима информисања и дигитализацији и користити месне заједнице као полазну основу за деловање у Граду.

Недовољна укљученост младих у активности у вези са заштитом животне средине, као и у доношење одлука у овој области, произилази из чињенице да не постоји довољан број информација о начинима на које то млади могу да ураде. Међутим, недостатак информација није једини проблем који доводи до тога. Недовољно повезивање између сектора заштите животне средине, здравља и образовања, проблем сиромаштва и изостанак мултидисциплинарног приступа свакако доприноси увећању овог проблема.

На овакав закључак упућује и податак да чак 94% младих у Новом Саду није учествовало у некој акцији везаној за заштиту животне средине у протеклих 12 месеци, закључно са октобром 2018. када је рађено истраживање. Подизање свести младих о кључним еколошким проблемима данашњице зато је од необично хитне важности.

Важно је да организације и омладински радници, врше едукацију и тренинге са људима који се баве заштитом животне средине како би их научили како да раде с младима, уз укључивање образовних установа у Новом Саду, који се баве заштитом животне средине и екологијом јер недостаје локално научна заједница.

Акцент је на партиципацији младих у сталним скупштинским радним телима и комисијама градске управе који се тичу заштите животне средине.

Веома је важно да се у реализацију циљева и мера који су наведени у акционом плану укључе сви субјекти који се баве овом области, од удружења до институција према принципима међусекторске сарадње.

Стратешки циљеви:

- 8.1. Омогућити стицање практичних знања која се спроводе у циљу побољшања стања животне средине и обезбеђивати подршку за примену знања и запошљавање младих у овим областима
- 8.2. Промовисати неформално образовање из области заштите животне средине и одрживог развоја информисањем о програмима који се нуде и то на начин који је пријемчив младима
- 8.3. Повећати активно учешће младих у области заштите животне средине и одрживог развоја у процесима доношења одлука и оснаживањем и обучавањем младих да се укључе у развој јавних политика усмерених на заштиту животне средине и одрживи развој
- 8.4. Подићи капацитете удружења младих и удружења за младе који се баве овом области кроз едукативне програме, и подстицати умрежавања удружења кроз заједничко спровођење пројеката са образовним институцијама

8. МЛАДИ У ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОДРЖИВОМ РАЗВОЈУ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ	МЕРЕ	РОК	ИНДИКАТОРИ	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ
8.1. Омогућити стицање практичних знања која се спроводе у циљу побољшања стања животне средине и обезбеђивати подршку за примену знања и запошљавање младих у овим областима	8.1.1. Истражити која су практична знања из области животне средине потребна младима	2019 – 2022.	Реализовано минимум 1 истраживање Минимум 5% младих обухваћено истраживањем Број укључених надлежних/образовних институција	УГ младих и за младе
	8.1.2. Подржати мултидисциплинарне програме за младе у овој области кроз сарадњу образовних установа и институција са удружењима	2019 – 2022.	Број покренутих програма Број укључених надлежних/образовних институција	УГ младих и за младе
	8.1.3. Подржати креирање континуираних едукативних програма који ће одговарати реалним потребама младих за стицање практичних знања кроз конкретне акције које се спроводе у циљу заштите животне средине	2019 – 2022.	Најмање 4 покренута програма Најмање 200 учесника	УГ младих и за младе
	8.1.4. Подржати програме неформалне едукације, стручног усавршавања и запошљавања младих у овој области, као и организовање стручних скупова у циљу информисања, размене знања и искуства у овим областима	2019 – 2022.	Број младих укључених у неформалне програме Број одржаних обука неформалног образовања Ниво практичне примене стечених знања Број програма запошљавања/ангажовања Број стручних скупова	УГ младих и за младе
	8.1.5. Подржати програме и пројекте у области животне средине које су креирали млади и у којима млади учествују као едукатори	2019-2022	Најмање 60 младих укључених у креирање програма и пројеката Најмање 4 реализована програма и пројеката Најмање 8 вршњачких едукација	УГ младих и за младе
	8.1.6. Подржати неформалне програме и пројекте умрежавања локалих младих са младима на националном, регионалном и међународном нивоу у циљу размењивања практичних знања и искустава у решавањима проблема у области животне средине	2019-2022	Најмање 4 подржана програма Најмање 100 учесника	УГ младих и за младе

8.2. Промовисати неформално образовање из области заштите животне средине и одрживог развоја информисањем о програмима који се нуде и то на начин који је пријемчив младима	8.2.1. Подржати креирање медијских информативних садржаја и њихову дистрибуцију путем интернет портала, друштвених мрежа, радијских програма и новинских чланака, у лако доступном и разумљивом облику за младе	2019 – 2022.	Број објављених и емитованих садржаја	Удружења за младе и удружења младих у сарадњи са медијима, КЗМ и образовним установама које имају своје новине
	8.2.2. Подржати програме неформалног образовања младих усмерених на оспособљавање младих да буду креатори информативних кампања из области заштите животне средине и одрживог развоја у складу са потребама младих	2019 – 2022.	8 подржаних програма 100 младих обучено да креирају информативне кампање Најмање 200 објава у различитим медијима	Удружења за младе и удружења младих у сарадњи са медијима и КЗМ
	8.2.3. Подржати информативне кампање из области заштите животне средине и одрживог развоја са акцентом на реализацију у образовним установама.	2019 – 2022.	Најмање 4 спроведене информативне кампање Најмање 5000 особа информисано Најмање 5 медија укључених Најмање 40 медијских наступа и извештаја у медијима	Удружења за младе и удружења младих у сарадњи са медијима и КЗМ и образовним установама.
	8.2.4. Подржати креирање и одржавање телевизијског информативног простора за младе о проблемима у области животне средине, промовишући начине њиховог решавања и активизам младих	2019-2022	Број емисија на локалној телевизији	Удружења за младе и удружења младих у сарадњи са медијима и КЗМ
8.3. Повећати активно учешће младих у области заштите животне средине и одрживог развоја у процесима доношења одлука и оснаживањем и обучавањем младих да се укључе у развој јавних политика усмерених на заштиту животне средине и одрживи развој	8.3.1. Подржати програме информисања младих о процесима доношења одлука у сарадњи са надлежним институцијама	2019 – 2022.	Најмање 4 спроведена програма Миниму 10 укључених надлежних институција Најмање 60 младих укључених	УГ младих и за младе у сарадњи са институцијама
	8.3.2. Подстицати програме оснаживања и мотивисања младих да се укључе у развој јавних политика усмерених на заштиту животне средине и одрживи развој	2019 – 2022.	Најмање 4 спроведена програма Најмање 60 младих укључених Број младих који се укључују у развој јавних политика усмерених на заштиту животне средине и одрживи развој	УГ младих и за младе у сарадњи са институцијама
	8.3.3. Подржати програме неформалног образовања који имају за циљ да оспособе младе да буду активни ученици у процесима доношења одлука	2019 – 2022.	Број спроведених програма Број младих који су оспособљени кроз програме Квалитет спроведених програма на основу евауације корисника	УГ младих и за младе у сарадњи са институцијама
	8.3.4. Подржати програме који имају за циљ оснаживање младих за активно учешће и допринос у решавању проблема у области климатских промена, управљања отпадом и заштити вода	2019-2022.	Најмање 4 спроведена програма Најмање 60 младих укључених	Удружења за младе и удружења младих у сарадњи са школама и факултетима

8.4. Подићи капацитете удружења младих и удружења за младе који се баве овом области кроз едукативне програме, и подстицати умрежавања удружења кроз заједничко спровођење пројеката са образовним институцијама	8.4.1. Подржати програме подстицања и подршке младих у овој области уз промоцију и награђивања најбољих идеја и примера добре праксе у овим областима	2019 – 2022.	Број програма Број подржаних идеја Број награђених идеја Укупан број награђених младих (појединаца) Број награђених удружења младих и за младе Број награђених неформалних група	Удружења за младе и удружења младих у сарадњи са школама и факултетима
	8.4.2. Подстицати програме неформалног образовања који су усмерени на развој организационих капацитета и одрживост удружења (нпр. тренинзи за едукаторе, управљање пројектним циклусом, волонтерски менаџмент, омладински рад...)	2019 – 2022.	Број програма неформалног образовања Број корисника програма	Удружења за младе и удружења младих у сарадњи са школама и факултетима
	8.4.3. Подстицати имплементацију заједничких пројеката удружења младих и удружења за младе из области заштите животне средине и одрживог развоја у циљу поспешивања дугорочне сарадње удружења и одрживости пројеката	2019 – 2022.	Број спроведених заједничких пројеката Квалитет спроведених пројеката на основу евалуације корисника	Удружења за младе и удружења младих у сарадњи са школама и факултетима

5.9. Социјална политика према младима

Социјална политика према младима обухвата адекватно препознавање и реаговање у вези са околностима и потенцијалним проблемима које имају млади. Социјална политика је као област веома широка и подразумева бригу за младе, нарочито младе из маргинализованих група као што су: млади са инвалидитетом, Роми и Ромкиње, LGBTIQ, девојке, млади са психичким проблемима, млади родитељи, млади на институционалном смештају, итд. Социјална политика према младима подразумева оснаживање младих за самостално и одговорно проналажење решења које ће допринети њиховој потпуној интеграцији у друштво.

Међу кључним иницијативама ЕУ у области образовања и омладинских политика биће „обезбеђивање да свака будућа иницијатива ЕУ која се тиче младих обухвати предлоге који ће имати за циљ, између осталог, борбу против сиромаштва и социјалне искључености угрожених младих, путем неформалног учења и партиципативних метода.“ У истом документу се истиче да је свака пета млада особа у ЕУ незапослена и у ризику од сиромаштва, док је свака десета млада особа која је запослена и даље у ризику од сиромаштва. Поред тога, издвајају се екстремно социјално искључене осетљиве групе попут Рома, особа са инвалидитетом, миграната... У области социјалне заштите и приступа основним услугама наводи се да „...упркос успеху система социјалне заштите да одговоре на најхитније потребе након избијања кризе, значајан проценат људи са ниским примањима има слаб приступ мрежама социјалне заштите“. Као кључни изазови за јавне политике идентификовани су „превенција, која представља најфикаснији и најодрживији начин борбе против сиромаштва и социјалне искључености и рана интервенција, да би се избегло да људи који падну у сиромаштво остану заробљени у све тежим и проблематичнијим социо-економским ситуацијама“.

Према Студији о индикаторима омладинске политике у Републици Србији, у оквиру области која се бави социјалном инклузијом, Европска стратегија за младе поставља циљ „спречити друштвену искљученост и сиромаштво младих људи и пренос таквих проблема између генерација. Такође, треба јачати узајамну солидарност између друштва и младих. Потребно је промовисати једнаке могућности за све и борити се против свих облика дискриминације“.

Осетљиве групе младих, препознате у документу HCM:

1. Млади угрожени сиромаштвом
2. Млади Роми
3. Млади са инвалидитетом
4. Млади који живе у избеглиштву и расељењу
5. Млади повратници у процесу реадмисије
6. Осетљиве групе младих с обзиром на пол
7. Млади родитељи
8. Млади без родитељског старања
9. Млади улице

Трећина младих упозната је са термином „осетљиве групе младих“, већим делом су у овој групи жене, млади који су у браку, запослени у државном сектору, а са порастом година старости и степена образовања упознатост се повећава.

Након што су испитаници имали увид у списак осетљивих група, наводили су групе младих које сматрају осетљивим. Када се сумарно посматрају одговори свих испитаника прераспоређени на 100%, најчешће су навођени млади са инвалидитетом и угрожени сиромаштвом (16.6%, односно 16%), следе млади без родитељског старања са 14% навода, потом млади Роми са 11.4%, млади који живе у избеглиштву и расељењу са 9.4%, незапослени са 7.4%, а остали су поменути у мање од 7% случајева. На последњим местима нашле су се младе жене и родитељи.

4% младих наводи да су некада учествовали у програмима у раду са осетљивим групама. 79% је оних који се о овој теми нису ни информисали, док 17% младих до сада није имало прилику да учествује, али су се информисали. Међу неинформисанима више је мушкараца, младих до 24 године и ђака.

12% младих показује интересовање за укључивање у неку од активности у раду са осетљивим групама младих и то већином жене, запослени у државном сектору и високообразовани. 57% није заинтересовано за овај вид активизма, а 31% нема јасан став по овом питању.

Скоро две трећине младих не зна на који начин би као појединци могли да унапреде програме за младе из осетљивих група. 14.7% је мишљења да је то област којом треба држава да се бави, а у мањем броју случајева су као предлоге наводили личне примере појединаца, новчану помоћ, учешће у програмима и активностима, већу информисаност о овој теми, волонтерски рад и донације.

Стратешки циљеви:

- 9.1. Повећање нивоа информисаности младих о услугама које се реализују на локалном нивоу и успостављање механизма информисања младих о услугама које могу користити, посебно младих из маргинализованих група
- 9.2. Подстицање умрежавања организација и институција које се баве пружањем социјалних услуга према младима
- 9.3. Подстицање развоја волонтерских програма пре свега у институцијама социјалне заштите и удружењима кроз едукације и подршку из области волонтерског менаџмента
- 9.4. Подстицање развоја превентивне подршке и примарне заштите кроз јачање подршке саветодавним сервисима за младе (саветовалишта, СОС телефони, вршњачке едукације...) као подршка одрживости постојећих услуга које су развијене кроз раније пројекте
- 9.5. Подстицање организовања додатних програма за младе из угрожених група који више нису корисници система услуга социјалне заштите у процесу успешне инклузије у друштвене токове
- 9.6. Подстицање превенције дискриминације социјално осетљивих група младих кроз истраживања, информисање и едукацију о узорцима и последицама дискриминације.

9. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА ПРЕМА МЛАДИМА				
СТРАТЕШКИ ЦИЉ	МЕРЕ	РОК	ИНДИКАТОРИ	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ
9.1. Повећање нивоа информисаности младих о услугама које се реализују на локалном нивоу и успостављање механизма информисања младих о услугама које могу користити, посебно младих из маргинализованих група	9.1.1. Подржати креирање и одржавање јединствене базе података о пружаоцима услуга и базе података организација које се баве саветовалиштима, СОС телефонима, едукацијама.	2019 – 2022.	Креирана један база Број пружалаца услуга који се налазе у бази	Удружења младих и за младе
	9.1.2. Подржати развој одрживих информативних сервиса за младе о услугама социјалне заштите у Граду	2019 – 2022.	Број отворених информативних сервиса	Удружења младих и удружења за младе
	9.1.3. Развој и подршка едукативних програма за удружења и институције чији је циљ развој знања и вештина комуникације са корисницима и јавношћу	2019 – 2022.	Број и врста спроведених едукативних програма	Удружења младих и удружења за младе
9.2. Подстицање умрежавања организација и институција које се баве пружањем социјалних услуга према младима	9.2.1. Подршка програмима у којима се удружења и институције које се баве услугама социјалне заштите умрежавају и организују заједничке активности	2019 – 2022.	Број заједничких програма, пројеката и активности на терену	Удружења младих и удружења за младе у партнерству са институцијама социјалне заштите
	9.2.2. Подршка програмима размене искустава и знања удружења и институција у циљу подстицања сарадње и умрежавања	2019 – 2022.	Број заједничких пројеката који су настали као продукт умрежавања Број заједничких активности	Удружења младих и удружења за младе у партнерству са институцијама социјалне заштите
	9.2.3. Подржати пројекат који за циљ има изради календара дана које организације које се баве социјалном политиком обележавају, с циљем умрежавања организација ради подстицања заједничке реализације пројеката	2019 – 2022.	Креиран један заједнички календар социјалне заштите	УГ младих и за младе

9.3. Подстицање развоја волонтерских програма пре свега у институцијама социјалне заштите и удружењима кроз едукације и подршку из области волонтерског менаџмента	9.3.1. Подршка пројектима који за циљ имају развој капацитета установа социјалне заштите за покретање и имплементацију волонтерских програма – обука из волонтерског менаџмента	2019 – 2022.	Број реализованих пројеката и програма из области волонтерског менаџмента Број институција учествовале у обуци из волонтерског менаџмента Број одржаних обука	Удружења младих и удружења за младе у партнерству са институцијама социјалне заштите
	9.3.2 Подршка програмима који за циљ имају промоцију волонтирања у организацијама и институцијама социјалне заштите.	2019 – 2022.	Број младих упознатих са могућностима волонтирања у организацијама и институцијама социјалне заштите. Број младих који су волонтирали у организацијама и институцијама социјалне заштите.	Удружења младих и удружења за младе у партнерству са институцијама социјалне заштите
9.4. Подстицање развоја превентивне подршке и примарне заштите кроз јачање подршке саветодавним сервисима за младе (саветовалишта, СОС телефони, вршњачке едукације...) као подршка одрживости постојећих услуга које су развијене кроз раније пројекте	9.4.1. Подршка постојећим сервисима за младе (едукативна, информативна, саветодавна, логистичка...)	2019 – 2022.	Број реализованих програма подршке	Удружења младих и удружења за младе
	9.4.2. Подршка пројектима који нуде иновативне програме за младе у области социјалне заштите	2019 – 2022.	Број реализованих пројеката Број младих који су били корисници иновативних програма	Удружења младих и удружења за младе
	9.4.3. Подршка организацијама и пројектима који за циљ имају отварање нових сервиса за младе (саветовалишта...), посебно сервиса који пружају помоћ младима из угрожених група	2019 – 2022.	Број подржаних новоотворених сервиса Број корисника програма, посебно младих из угрожених група којикористе наведене програме	Удружења младих и удружења за младе
	9.4.4. Подршка у смислу одрживости већ развијених програма који су настали у току имплементације ЛАП-а 2019-2022.	2019 – 2022.	Број програма/услуга који су постали одрживи и пружају континуирану помоћ младима на локалном нивоу	Удружења младих и удружења за младе

9.5. Подстицање организовања додатних програма за младе из угрожених група који више нису корисници система услуга социјалне заштите у процесу успешне инклузије у друштвене токове	9.5.1. Подршка пројектима који за циљ имају едукацију младих о социјалним вештинама у циљу успешне интеграције	2019 – 2022.	Број младих који су учествовали у пројектима чији је циљ инклузија/интеграција у друштвене токове Број младих који су успешно завршили обуку Број реализованих обука	Удружења младих, удружења за младе
	9.5.2 Подршка пројектима промоције упознавања концепта социјалног предузетништва у циљу оснаживања и укључивања младих из угрожених категорија у друштвене токове.	2019 – 2022.	Број младих који су учествовали у пројектима промоције социјалног предузетништва	Удружења младих, удружења за младе
9.6. Подстицање превенције дискриминације социјално осетљивих група младих кроз истраживања, информисање и едукацију о узроцима и последицама дискриминације.	9.6.1. Подржати пројекте који су усмерени на истраживање положаја младих из осетљивих група ради стварања квалитетне базе за развој јавних политика и деловања у локалној заједници.	2019 – 2022.	Сprovedено једно истраживање о осетљивим групама младих у Број удружења која су учествовала у реализацији подржаних пројеката Број и препорука за развој локалних јавних политика	Удружења младих, удружења за младе
	9.6.2. Подржати пројекте који су усмерени на информисање и едукацију јавности о положају, узроцима проблемима и потенцијалима социјално осетљивих група младих.	2019 – 2022.	Број удружења и младих који су учествовали у пројектима Број и квалитет реализованих информативних и едукативних активности Процент грађана и грађанки који јавно исказују дискриминаторне ставове према социјално осетљивим групама младих	Удружења младих, удружења за младе
	9.6.3 Подржати програме који имају за циљ информисање о постојању радикализма и екстремизма и едуковање младих ради сузбијања појаве истих	2019 – 2022.	Број информисаних младих Број млади који су прошли едукацију	Удружења младих, удружења за младе
	9.6.4. Подржати пројекте вршњачке едукације организоване у школама које укључују директне сусрете са представницима угрожених категорија.	2019 – 2022.	Број младих који су прошли едукације	Удружења младих, удружења за младе

6.1. Праћење и вредновање

Праћење и вредновање имплементације ЛАП-а треба спровести кроз праћење и вредновање реализације програма и пројеката удружења младих и удружења за младе којима се остварују циљеви и мере дефинисане ЛАП-ом и кроз праћење и оцену успешности спровођења ЛАП-а.

У делу праћења реализације програма и пројеката удружења младих и удружења за младе, неопходно је да Канцеларија за младе, путем јавног конкурса, ангажује удружење које ће спровести праћење и вредновање програма и пројеката којима су додељена средства из буџета Града Новог Сада, а којима се остварују циљеви и мере дефинисани ЛАП-ом. Удружење које врши праћење и вредновање ангажује се на годишњем нивоу и, у години у којој је ангажовано, не може имати одобрен пројекат којим се остварују циљеви и мере дефинисани ЛАП-ом. Да би било ангажовано за реализацију праћења и вредновања, поред осталих конкурсних услова, удружење обавезно мора да испуњава и следеће критеријуме:

- а) да ангажује стручна лица са искуством у праћењу и процени пројеката из области политике за младе на националном, покрајинском или локалном нивоу, што се доказује биографијама које треба да буду обавезан део пројектне документације;
- б) да поседује искуство у реализацији пројеката из области политике за младе.

Методологију и задатке праћења и процене спровођења програма и пројеката, као и начин, структуру и временски распоред извештавања ангажованог удружења формулисаће Канцеларија за младе, у оквиру конкурса за избор удружења.

У делу праћења и оцене успешности спровођења ЛАП-а, Градска управа за спорт и омладину именује и образује Групу за праћење и оцену успешности спровођења ЛАП-а. Групу за праћење и оцену успешности спровођења ЛАП-а треба да чине:

- представник Градоначелничког Савета за младе
- представник Канцеларије за младе
- представници удружења младих и удружења за младе.

Група за праћење и оцену успешности спровођења ЛАП-а доставља Градској управи за спорт и омладину мишљења и препоруке за унапређење спровођења ЛАП-а. Извештај о праћењу и вредновању спровођења програма и пројеката и мишљења и препоруке Групе за праћење и оцену успешности спровођења ЛАП-а користе се за израду годишњег извештаја о спровођењу ЛАП-а који се упућује Министарству омладине и спорта, у складу са Законом о младима. Годишњи извештај о спровођењу ЛАП-а доставља се на разматрање Савету за младе Скупштине Града Новог Сада и Скупштини Града Новог Сада. На основу годишњег извештаја о спровођењу ЛАП-а, уколико је то потребно, може се вршити ревизија ЛАП-а, јер он ће, између осталог, садржати и процену делотворности свих финансираних мера, као и њихов утицај на локалну заједницу и младе.

Годишњи извештај о реализацији ЛАП-а објављује се на сајту Градске управе за спорт и омладину – Канцеларије за младе.

Одлуком о остваривању потреба и интереса младих у областима омладинског сектора на територији Града Новог Сада ("Сл. лист Града Новог Сада", бр. 9/13, 11/15, 44/16 и 17/17) уређују се услови и начин доделе средстава из буџета Града Новог Сада за остваривање потреба и интереса младих као и друга питања у областима омладинског сектора на територији Града Новог Сада.

Остваривање потреба и интереса младих у областима омладинског сектора на територији Града, утврђених Законом о младима, врши се кроз имплементацију, мониторинг и евалуацију програма и пројеката којима се остварују циљеви и мере дефинисане ЛАП-ом. Средства за финансирање имплементације ЛАП-а обезбеђују се у буџету Града Новог Сада за сваку годину реализације ЛАП-а, а у складу са препорукама Министарства омладине и спорта за примену Националне стратегије за младе на локалном нивоу²⁹.

Право на доделу средстава из буџета Града Новог Сада за реализацију програма и пројеката којима се остварују циљеви и мере дефинисане ЛАП-ом могу остварити удружења младих и удружења за младе (у складу са Законом о младима) која:

- су уписана у регистар код надлежног органа у складу са законом,
- послују на недобитној основи,
- имају седиште и своју активност реализују на територији Града Новог Сада,
- нису у поступку ликвидације, стечаја и под привременом забраном обављања делатности,
- немају блокаду пословног рачуна, пореске дугове или дугове према организацијама социјалног осигурања,
- нису у последње две године правоснажном одлуком кажњена за прекршај или привредни преступ у вези са својом делатношћу и
- која су директно одговорна за припрему и извођење програма или пројекта.

Финансирање програма и пројеката којима се остварују циљеви и мере дефинисане ЛАП-ом врши се искључиво путем јавног конкурса који расписује Канцеларија за младе, уз сагласност Градоначелника Града Новог Сада. Јавни конкурс за реализацију ЛАП-а расписује се најмање једном годишње и објављује на званичној интернет страници Града Новог Сада, као и интернет страници Градске управе за спорт и омладину – Канцеларије за младе.

Конкурс за реализацију програма и пројеката којима се остварују циљеви и мере дефинисане ЛАП-ом спроводи Комисија за стручни преглед поднетих предлога програма и пројеката за финансирање програма и пројеката од интереса за Град Нови Сад у областима омладинског сектора (у даљем тексту: Комисија), коју образује и именује Градоначелник, након спроведеног јавног конкурса.

У случају да мере утврђене ЛАП-ом поједине градске управе спроводе путем конкурса у оквиру програма из своје надлежности, дужне су да Комисију извештавају о постигнутим циљевима у складу са задатим индикаторима из ЛАП-а.

²⁹ Примена националне стратегије на локалном нивоу, Министарство омладине и спорта Републике Србије, Београд, 2012. година

Комисија има задатак да:

- дефинише циљеве и услове Конкурса на основу мера дефинисаних ЛАП-ом и достави текст Конкурса Канцеларији за младе;
- изврши процену програма и пројеката пристиглих на Конкурс;
- сачини предлог за финансирање програма и пројеката којима се остварују циљеви дефинисани ЛАП-ом;
- поднесе извештај Канцеларији за младе о спроведеном поступку Конкурса.

Комисија има пет чланова, од којих су три члана представници Града Новог Сада и два члана представници удружења младих, удружења за младе или њихових савеза. Комисија обавља стручни преглед и вреднује предложене програме и пројекте, у складу са условима и критеријумима наведеним у овој одлуци и Конкурсу и доставља Градском већу предлог за одобрење програма или пројекта.

Канцеларија за младе обавља стручне и административно - техничке послове за потребе Комисије и обезбеђује услове за рад Комисије.

7. Општи појмови и скраћенице

ЛАП – Локални акциони план за младе

НСМ – Национална стратегија за младе

УГ – Удружење грађана

НОФ – Новосадски омладински Форум

ОПЕНС – Омладинска престоница Европе
Нови Сад 2019

НСЗ – Национална служба за запошљавање

УПВ – Унија послодаваца Војводине

Сви изрази који се користе у документу у мушком роду обухватају исте изразе у женском роду.

Овај Локални акциони план објавиће се у "Службеном листу Града Новог Сада".